

Előfizetési díj:

Égész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyed. szám. ára 20 fillér

ZALAMEGYE

Hirdetések:
= Megállapodás szerint.

Nyilttér soronként 1 K

Kéziratokat
nem küldünk vissza

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

Huzavona.

Bécsben ismét wurstliznak. Ez speciális osztrák politikai rendszer, amely csak ott lehetséges; ahol az abszolútizmus papirosalkotmányba burkolódik és tulajdonképpen minden az uralkodó akaratától függ.

Egyik hét mulik a másik után és nem történik semmi. Lótnak futnak a politikusok, az ujságok tele vannak azzal, hogy a király alkotmányos megoldást keres, a miniszterek erővel menni akarnak, de azért minden marad a régiben. Az ügyvivő kormány, amelynek nincs pártja, nincs parlamentje és egyáltalában nincs mit várnia, marad a helyén, mert a király nem eresztí őket.

És ennek a szálnalmas herce hurcának rettenetes demoralizáló hatása van. A válság első hónapjaiban megfeszültek az idegek, ökölbe szorultak a kezek, fellángolt a lelkesedés. És most? A nagy közönség immár alig törődik a politikai kérdésekkel; lethargikus közönnyel veszi tudomásul az egymást nyomon követő kihallgatásokat, mert nem tulajdonít nekik fontosságot. A nóta végét már ismeri: Ófelsége a döntést jövőre tartotta fenn.

Bécsben úgy látszik idegenkednek attól a gondolattól, hogy Justh Gyulával szóba álljanak. Pedig Justh tábora nélkül nincs kibontakozás. Kereshetnek formulát, kovácsolhatnak ezerféle tervet, amíg mindez csak a nemzet szemének kitörlését jelenti, adni azonban nem adnak semmit, addig szemben találják magukkal azt a tábort, amely nem szerel le császári parancsszóra.

Az oktan huzavona újabb jelenete az volt, hogy gróf Zichy Jánosnak, a trónörökös bizalmasának kinálták fel a kormányalakítást. A konzervatív főúr azonban nem kért a megtiszteltetésből. Való-

színűleg belátta, hogy vállalkozása nem lehet más sikertelen kalandnál. A miniszterelnök a kísérlet sikertelenségét bejelentette a királynak, aki a döntést újból fentartotta magának s ezzel a válság újból oda jutott, ahová a mádi izraelita.

Az alkotmány sarkitételei, a törvény parancsoló rendelkezései Bécsben csak wurst. Nekik az semmi, hogy néhány nap múlva nyakunkon az exlex, amikor az ügyvivőknek sem adó, sem katoná nem áll rendelkezésükre s fejtetőre áll a belső rend. És noha ezt minden gondolkodó, józan eszű ember tudja, Bécsben azért csak wurstliznak tovább, a kísérletezés nem egyéb üres komédiázásnál s egyetlen elhatározó lépést nem tesznek a kibontakozás biztosítására. Egy ország létével, jövődjével, egy nemzet jogos követeléseivel játszanak; nem törődnek azzal, hogy ebben a játékban milliókra menő értékek kallódnak el, tönkre megy az ország hitele s megrendül a törvények erejében vetett hit.

Az a makacsság, amellyel Bécs a magyar érdekek érvényesülését ellenzi, utóvégre mégis csak sarkára fogja állítani ezt a nemzetet s ennek a féltve dédelgetett dinasztikus érdekek is megadják az árát. Mert igaz, hogy ezekből a politikai hercehurcákból ránk háramlik a legnagyobb kár, de romboló hatásukat az uralkodó ház is megérzi. Mi magyarok az ilyen viszontagságokra már be vagyunk rendezkedve, azok elszenvedésére meg vagyunk edzve. Négyszáz esztendő alatt gondoskodott jó iskoláról a dinasztia. De hogy a minden oldalról ostromolt habsburgi ház is elbirja e azokat a lökéseket, amelyek nemcsak Magyarországon, hanem a monarchia minden részében ismétlődnek, az már más kérdés.

Igaz, hogy a wurstlizást Bécsben találták ki, de hogy annak a mi politikai életünkben oly tág tere nyílik s hogy az nagyon sokszor a bécsi akarat által kívánt eredményre vezet, jórészt magunk vagyunk az okai. Mert puhák vagyunk és széthuzók; opportunusak és engedelmesekek. Tulságosan aggodalmaskodunk, mihelyt komoly küzdelemről és ellenállásról van szó, könnyen kiegyezünk, olcsón megalkuszunk. Ezért mernek velünk packázni s ezért nem tartanak bennünket elég elhatározottaknak esküdött ellenfeleink. Ugy forgunk, mint a szélkakas és alkuszunk, mint a cigány kupec.

Kossuth Ferenc például először kiadja a jelszót, hogy hivei, mint az apostolok járnak be az országot, megtanítván mindeneket az igazságra, lelkesítvén a gazdasági önállóság kivívásához való ragaszkodásra. Néhány hét múlva pedig egyet fordult szél s a vezér a gazdasági függetlenség legelső feltételét, az önálló bankot elejű; egy naptári dátum kedvéért nem áldozza fel az ország békéjét.

A kormány százféle kibontakozási tervet hurcolt Bécsbe. Mindegyik új, mindegyik más. Csak az az egy közös vonása ven valamennyinek, hogy fokozatosan kevesebbre szabták a nemzet követeléseit.

Bécsben pedig látják, hogy a magyar államférfiak milyen jó fiuk, akikkel ugy lehet alkudni, mint a csödhitelezőkkel; látják, hogy nálunk mindenre akad ember, a kormányt parancsszóval is helyén lehet marasztalni; hallják azt a lármát, amellyel a radikálisokat, a felforgatókat, a duhaj magyarokat — ahogy az új politikai szótárban Justh Gyula pártja szerepel — be akarják feketíteni a nemzet előtt. Tehát nem engednek semmit, sőt megrugdadják alkotmányunkat is.

Fangler Mihály és Fia

fűszer, csemege, déligyümölcs, ásványvizek kereskedése

Zalaegerszeg, = Fő-tér.

Ajánlja a n. é. vevőközönség b. figyelmébe dusan felszerelt raktárát: elismert jó kávéfajait, idei aratású teáit, melyeket közvetlen a termelő cégektől szerez be. Különösen felhívja a vevőközönség figyelmét London és Brémából külföldes Angol-Jamaika rumfajaira, mindenkor friss teasütemény, déligyümölcs, tisztán kezeit, szavatolt fűszeráruira, budapesti és kaszaházi lisztjeire és a nagyválasztéku karácsonyfadísz és cukorkáira. A cég, mely 36 év óta a legelőkelőbb beszerzési források különös gonddal történt megválogatása által a n. é. vevőköre bizalmát kiérdemelve, méltán elmondhatja, hogy üzletét odafejlesztette, hogy ma már a legkényesebb igényeket képes kielégíteni; bizalommal kéri a vevőközönség szives megrendeléseit.

Botor reménykedés ma már, hogy az exlexet elkerülhessük s hogy alkotmány-sérelem nélkül oldódjék meg a válság. A naptári dátum veszedelmesen közeledik. Költségvetés nincs, indemnitás nem lesz. A bankszabadalom december 31-én lejár s azt meghosszabbítani nem lehet. Belekényszerítik az országot az exlexbe, a kénytelen bank provizóriumba s végül a wursztizók belenevetnek a markukba.

A gyámolatlanság, a megalkuvás ide vezet bennünket. Exlexbe és felfordulásba vezetett volna talán az ellenállás is. De vajon melyiknek nagyobb az erkölcsi haszna s melyik ut az egyenesebb? Nem volt elég, hogy az eredmény így is semmi, még meg is kellett alázkodnunk s szét kellett töredezni az erőnket.

Ez a keserű tanulsága a mi gyengeségünknek s diadala a huzavona politikának.

Gróf Batthyány Pál elköltözése.

Már hetek óta csomagoltak a vármegyház-nál. A főispáni lakás szobái egymás után ürültek ki s mindennap kidöcögött egy egy szekér, amely ládákat, kosarakat, butorokat szállított Zalacsány felé.

Szomorú melankóliával néztünk a szekerek után, amelyek vitték, hordták annak a kedves otthonnak berendezését, amelyet gróf Batthyány Pál főispán és a jólelkű, mindenki iránt szívélyes, nemesen gondolkodó és érző grófa az ódon kvártélyházban teremtettek. Nemcsak maguknak alkották meg azt a végtelenül kedves, meleg és bájos otthont. Nagy társaságot gyűjtöttek maguk köré s jó szívük és vendégszerető hajlékuk ajtaja nyitva volt mindenki számára, aki őszinte érzással közeledett hozzájuk.

Mikor volt és mikor lesz még valaha olyan élet a vén falak között, mint volt gróf Batthyány Pál főispánjának negyedfél esztendeje alatt?

Talán sohasem volt és nem is lesz. Mert ezt az életet érző és élő gyémántok sugarai ragyogták be: igazi jó szívek. Ebben a környezetben megnevesedett, megfinomult minden: az érzés, a gondolat, a modor; a szeretet, megbecsülés, őszinte jóakarát derűje tették hangulatossá, vidámmá azokat a feledhetetlen összejöveteleket, délutáni teákat, pazar ebédeket és vacsorákat, amelyeket főispánunk és családjának vendégszeretete nyújtott.

Amint gróf Batthyány Pál lelkesedése, elvűsége, a nemzeti eszményekért való rajongása az egész vármegye politikai felfogásában és közéletének irányában átalakítólag hatott; úgy a székváros társaséletének új szint, új kereteket adott gróf Batthyány Pálné szül. Inkey Valerie urasszony nemes lelke és felekelt gondolkodása. Új és üdítő légkör áradt szét a főispáni család otthonából, amely főúri volt, de ott lakott a legtisztább, legnemesebb demokrácia, amely az apró embereket nem kiesinyli, hanem felemeli.

Annai hódolatot, tiszteletet, rajongást kevés ember tudott kíváltani a szívekből, mint gróf Batthyány Pál és neje, a jószívű grófné, akiket a legalsóbb rendű embertől kezdve mindenki bálványozott. Ezért nehéz volt az elválás, nehéz volt a bucsuzás. Nagyon nehéz.

Amikor a nagy butorszállító kocsikat odavontatták a vármegyház elé, fájó lehangeltséggel ment el mellettük minden ember: »Hát csak elmennek, el«.

Lassanként foszlott a lakás. De azért az utolsó napig nagy társaság jött össze az ótörái teánál. A szobák jobbról, balról üresek voltak már; a terem falairól is eltűntek a megszokott képek, tárgyak, csak a három Haubsburg és gróf Althan képei maradtak ott, mert ezek a nemes vármegye ékességei.

A vidám csevegésbe komolyabb hangulat vegyült. Sok szemben könny esillogott, amikor a jószágos háziasszonyra nézett, akinek mindenki számára volt barátságos szava, nyájas tekintete.

Az utolsó napon egymást biztattuk: Nézzetek meg jól minden sarkot. Ki tudja, mikor és hogyan térünk ide ismét vissza?

Elbúcsúztunk. Nehéz szívvel léptünk ki a kedves, megszokott helyről s amikor a folyosó hosszú fogasairól mind elfogytak a téli kabátok, borongó hangulattal néztünk végig ezen a nagy ruhatáron, amelyben minden fognak volt már ismerős kabátja, amely ott lógott rajta napról napra, hétről hétre.

Azután jött még egy nap, amikor nem gyultak már fel a teremben a lámpák, nem kaosziggattak ki a főispáni lakás világító szemei az utóóra, nem hívogatták a jó ismerősöket a meleg fűszekbe, ahol télen is tavasz volt, a jó szívek napsugaras tavaszi verőfénye ragyogott.

Csütörtökön azután elvittek mindent. Becsukták az ajtókat. De a nagy szív nyitva maradt. Es eljöttek az öreg koldusasszonyok az utolsó kézesókra. Ott döngött 15—20 öreg koldus a vármegyház boltos kapuja alatt. Töpörödött anyókák, akiknek az ajkai imádságot mormoltak most is; bálákat adtak az Istennek azért az alamizsnáért, amit anyaláival küld a földre. Egy jó angyal eltávozik most és vajon ki látja meg ezután a templom ajtóban ülő szegény koldusokat, akik az Ur legnagyobb ajándékát: a hosszú életet az emberek irgalmasságából tudják csak fentartani?

Ezt a deputációt maga az Isten küldte. Amit ezek köszöntek meg, azt az Ur köszöni és fizeti meg, mert ő látja a szíveket és számon tartja a titkolt jótéteményeket s minden felszárított könnyért, minden megnyihított fájdalomért áldással fizet.

Csütörtökön délután 3/5 órakor utaztak el gróf Batthyány Pál és neje ömlesztőségükkel.

A Kossuth Lajos-utóán megindult a népvándorlás a vasuti állomás felé. Négy órakor már megtelt az állomás perronja hölgyközönységgel s az urak a korlátokon kívül szorultak. Képvisele volt minden társadalmi osztály. Polgárok, tisztviselők, katonák siettek még egy bucsúüdvözetet adni a legnépszerűbb főispánnak s a legjobbszívű főúri asszonynak. Nyári Feri bandája is berukkolt, hogy még egy nótát elmuzikáljon gróf Batthyány Pál tiszteletére. Hiába akarták kiszorítani a bucsuzás programjából a muzsikát, Nyári Feri helyét szorított magának s eljátszotta a Rákóczi indulót.

Testületileg megjelent a Zalaegerszegi Karácsonyfa Egylet választmánya s az elnök, özv. Ruzsics Károlyné urasszony, egy remek csokrot nyújtott át gróf Batthyány Pálnak, aki az egylet védnöknője volt és sok ruhátlan gyermek áldott védőangyala.

Azután előállott egy ur, aki azzal diósekszik, hogy nem szakott elérzékenyülni és könnyezni. Egy csokrot hozott azok nevében, akik oly sokszor élvezték a főispáni ház vendégszeretét — és akart mondani valami szépet, valami meghatót, de elfutotta a szemét a könny s elfojtotta a hangját a meghatottság.

Es azután sirtunk... sirtunk. Megjött a vonat, az utasoknak indulni kellett. Egy utolsó viharos éljen, Rákóczi induló, zsebkendők lobogtatása és elindult a vicinális lassu döcögéssel.

De a vonat — a vicinálisok szokásos udvariasságnál fogva — még egyszer visszatért egy teherkocsiért. Zajosan eljennett a közönség s jóslatot látott a vonat visszatérésében. És hiszszük is mindnyájan, hogy vissza fog még térni gróf Batthyány Pál a főispáni székbe, amelyet férfiasan, szeretettel és tisztelettel környezve töltött be s diadalmasan hagyott el.

Még sokáig, nagyon sokáig, ezen a nemzedéken tul is élni fog gróf Batthyány Pál főispánjának emlékezete s legendákat fognak beszélni arról, hogy volt egy főispánja Zalának, akit oly mély és igaz szeretettel ölelt körül a társadalom, hogy ez a szeretet elkísérte élete végéig; és emlegetni fogják azt a jószágos nagyasszonyt, aki előtt hódolattal hajtott fejet mindenki, lábai nyomát is áldják a szegények s akinek felekelt lelke fényes és meleg sugarakat szórt mindenütt, ahova életének utjai vezették.

Egerszegi krónika.

Rovatvezető: Publ.

Előre látható!

Egyik fiatal barátunknak több kiváló tulajdonsága mellett még az izlés is jó. Különösen ruházódásának megválasztását illetőleg.

Annál inkább kinos meglepetést keltett, mikor a napokban egy egészen riktó, élénk, indiszkrét színű kockás uj téli öltönyben jelent meg hivatalában.

Egyik tisztviselő társa nem is állhatta meg szó nélkül.

— Na halld, hogy tudtál ilyen lehetetlen szövetet választani. Talán bizony sakkozni akarsz a ruhádon?

— Azt éppen nem — válaszolta emberünk — ámbár nincs kizárva. De fogadni mernék, hogy akkor a szabóm lesz tőle matt.

Vicinális mizériák.

A napokban, mikor azok a dermesztő hideg északi szelek kellemetlenkedtek, elég sok utas szállt fel a reggel jókor induló celldömölki vonatra. Azt hitték, hogy csak okvetlenkedjék a szél, a meleg kupéban legfeljebb majd kinevetik. De hát bizony a szél nevette ki őket.

Alig indulnak ki az állomásról kezdik érezni, hogy dacára annak, miszerint jól be volt fűtve, ablakok, ajtók mind kifogástalanul becsukva, nem lehetett a szakaszban a nagy huzat miatt megmaradni.

Különösen érezte ezt 3 másodosztályú utas, kik a 2396. sz. kocsii egyik szakaszába huzódtak be. Mert ez a kocsii tényleg minden kritikán aluli. Az ajtót nem lehetett becsukni, mert az alsó sarka a tartóvasról le volt törve, az ablak alatt meg ujjnyi vastag nyílások, úgy hogy a szél valóságos bostont járatott velük. Próbálták azok mindent, hogy segítsenek magukon. Nem sikerült, mert jóllehet teljesen beburkolóztak alul-felül, ahogy csak tudtak, mégis teljesen agyonfáztak. Beletörődve tehát balsorsukba, néma hangtalanságban dideregtek tovább.

Az egyik azonban fázlódása dacára is nem állhatta meg, hogy ne gondolkozzék. Es ennek eredménye gyanánt iszonyuan szidta az állomat.

— Mert az mégis csak szemteleu komizás, hogy mikor mindenféle gazembernek, haramiának, gyilkosnak, rablóknak és több hasonló jeles pályát választó polgártársnak számára kényelmes, valóságos fényűzéssel berendezett fogházakat épít, úgy hogy szinte csábítja a bűntett elkövetésére az erre hajlandó tb. gazembereket, akkor egészen ártatlan, tisztességes és becsületes emberek életével meg így poekázik. Hát kedvesebb az államnak a gazember, mint a tisztességes polgárok?

Mikor gondolkodásában idáig ért, egyik társa, ki valószínűleg utazó lehetett, nem tudván azt, hogy emberünk utazás közben nem igen szeret idegenekkel diskurálni, ezzel a kérdéssel szakítja meg a gondolatmenetet:

— Hát uraságod hová utazik?

Emberünk kinéz kabátjából, melybe feje bubájig be volt huzódva és úgy adja meg a fagyos választ:

— Ha ad egy koronát, akkor megmondom.

Es visszabujva kabátjába, tovább fázlódot, nem törődve oseppe sem egyik társának elfojtott dühével és másik társának elfojtott nevetésével.

Rehabilitálás.

Essék újfent szó a helybeli vadász társaságról, illetve annak e rovatban legtöbb szerepelt kiváló tagjáról. E rovat vezetője hetekig távol levén, csak utólag értesült azokról a kitűnő vadászokról, melyek a mult napokban zajlottak le és amelyekről egy másik megyéből érkezett vendég így nyilatkozott:

— Hát vad, az igaz hogy nincs. De azért ha meghívtok, nem lesz olyan vadászat, amelyikre le ne jöjjenk.

▲ kitűnő hangulat mellett ez a vadászat arról is nevezetes, hogy egyik vadász, ki eddig a nyulat vadászat után a tyúkászoktól vette meg, egy valóságos erdei szalonkát lőtt. Még pedig, amint a jelenlevők mondják, sajátkezűleg.

A napokban emberünk találkozik e sorok írójával és valósággal neheztelve mondja neki:

— Ha volna benned csak egy kis méltányosság is, akkor beletennéd a krónikába, hogy nem csak venni, de löni is tudok nyulat, de még szalonkát is.

Es én, a rovatvezető, belátván a kifakadás jogosságát, ezennel tudomására adom tisztelt olvasóimnak az esetet.

Kirakatok.

Van ló és automobil verseny
Es van szépségverseny;

*Van foot ball match és tornaverseny,
Hol díjat kap, ki nem henye.
Van kugli verseny és azontúl
Sokféle verseny még egyéb;
De kirakatok versenyéhez
Karácsony előtt jut a nép.*

*Ki mostanában este járja
Az utcákat és utakat,
Szemébe ölik itt is, ott is
Sok fényes, cifra kirakat.
Van nyakkendőkből pámla erdő
És bábokból udvari bál;
És van egy árva szomorú fűz,
Mely cifra szallagokból áll.*

*Van szalon és benne pamlag
És safaládé rajt a rojt.
Szerelmet vall egy fess huszártiszt
És kardján virslékből a — bojt.
Van egy zordon, mohföde szikla
S egy bús, csalódott ifju rajt;
A zordon szikla: esupa kvárgli
S a hold: egy ementháli sajt.*

*En végig néztem valamennyit
És tetszett nekem valahány;
Hogy melyiknek adnám a díjat
Ezen soká gondolkoztam.
És véletlenül elhaladtam
Földszintes, kis ablak alatt.
Egy bájos leány nézett ki rajta . . .
Ez volt a legszebb kirakat!*

Leleplezés.

Nem tudom megállani, hogy Pubi ur e rovatban olyanokat írjon, a mik nem egészen igazak. Én ugyanis feltanulva voltam a vadász uralmával való beszélgetésnek, mert este volt és így nem vettem észre. Hát jól hallottam, amint Pubi ur azt mondta, hogy csak akkor teszi ki a krónikába, hogy a vadász ur szalonkát lött, ha meghívja őt magához vacsorára. Tehát nem a kifakadás jogossága miatt lett ez a harmadik cikk megírva, hanem azért, mert Pubi ur kapott érte egy jó vacsorát.

A szedő gyerek.

Zalavármegyei Gazdasági Egyesület közleményei.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Zalaegerszegen, 1909. évi november hó 27-én a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület rendes közgyűlésében.

Jelen voltak: Hertelendy Ferenc elnöklele, Árvay Lajos, Bosnyák Géza, Bareza Sándor, dr Csák Károly, Csertán Károly, Dezső Béla, Eitner Zsigmond, Flandorffer Ignác, Gruner Károly, Háy Dezső, Kayser Vilmos, Malatinszky Ferenc, Mayer Ottó, Mesterházy Jenő, Nagy László, Nagy Pál, id. Stádel János, Szentmihályi Dezső, Szücs Dezső, ifj. Tarányi Ferenc dr, ifj. Thassy Imre, Tripammer Gyula, Trsztyánszky Ödön egyesületi tagok, Fitos Márton egyesületi pénztárnok, Boschán Gyula egyesületi ügyész és Sárközy Viktor egyesületi titkár.

Elnök az ülést megnyitja.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Flandorffer Ignác és id. Stádel János urak kéretnek fel.

Elnök felhívására titkár a tárgysorozatot a következőkben ismerteti:

I.

A földművelésügyi magas kormány az egyesület indokolt felterjesztésére a f. évben tartandó gazdasági háziipari tanfolyam és a már kiképzett munkások téli foglalkoztatásának költségeire 6000 korona államsegélyt engedélyezett. A háziipari tanfolyamok Baksa, Paosa, Túrje, Garaboncz községekben, míg a továbbképző tanfolyamok Zalacsány és Csabrendek községekben fognak megtartatni.

A tanfolyamok f. évi december hó 1-én veszik kezdetüket s tartanak 6—8 hétig. Az oktatást az Apatinból hozott kósárfonó mesterek végzik.

Gazdasági előadások cójaira a földművelésügyi kormány 1500 korona államsegélyt engedélyezett.

Tartatni fog 30 községben 60 gazdasági előadás, egy községben gazdasági tanfolyam 9 előadással és szőlőjárási tanfolyammal kapcsolatban.

A gazdasági előadásokon mint előadók szere-

pelnek: Szenteh Dezső m. kir. gazdasági szaktanár, a keszthelyi gazdasági akadémia tanári kara, Kazár Maró, Lacher József, Fürst Sándor, Polgár Arnold, Székely János m. kir. állatorvosok, Mook Gyula szőlőszési és borászati felügyelő, Szigethy Ödön a tapolezai gazdakör titkára és Sárközy Viktor g. e. titkár.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi s a tanfolyamok további szervezésével és vezetésével az egyesületi titkár megbizza.

II.

Az egyesület millennáris ösztöndíjának odaítélésére vonatkozólag a keszthelyi gazdasági akadémia tanári testülete azon javaslatot teszi, hogy az ösztöndíj ez évben Szokol Antal III. ad éves, jeles előmenetelű, kiváló szorgalmu és kifogástalan magaviseletű, szegény sorsu hallgatóknak ítétessék oda.

Közgyűlés a tanári testület javaslatát elfogadva az egyesület millennáris ösztöndíját Szokol Antalnak ítélte oda. Egyuttal utasítja a pénztárt, hogy az ösztöndíjat az esedékesség idejében szabályszerűleg kiállított nyugtára nevezettnek fizesse ki.

III.

Az Országos Gazdasági Bank Részvénytársaság zalaegerszegi fiókja azon ajánlatot teszi, hogy az egyesület által vállalandó katonai szállításokat lebonyolítja, illetve a tagok terményeinek elszállítását s az ezen felüli mennyiség szállítását is vállalja s ezért az egyesület recompensációjában részesíti.

Közgyűlés az ajánlatot elvben elfogadja, azonban fentartja magának a jogot, hogy a végérvényes döntést akkor hozza meg, amikor az egyesületi kérvények előtte ismeretesek lesznek, illetve nevezett bank által a folyamodványok elfogadás végett felmutattatnak.

IV.

Ligetvár (Draskovec) község azon kérelemmel fordul az egyesülethez, hogy a loalkusz díj szabályozása tárgyában a vármegyei Törvényhatóságához intézett megkeresést pártolja.

Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy az alispáni hivataltól ez ügyben információkat kérve feliratot intéz az illetékes ministeriumhoz.

V.

Zalaegerszeg városnak az egyesületi külső kert megvétele tárgyában az egyesülethez intézett kérvénye ezen gyűlés alkalmával nem tárgyalható, miután a kiküldött bizottság elnöke megbetegedett s a helyszíni szemle, amelynek alapján a jelentés megteendő lett volna, nem foganatosíthatott.

VI.

A f. évben alakult Csáktornyavidéki Gazdakör alapszabályait tudomásvétel és jóváhagyás végett azon kérelemmel küldi meg, hogy az egyesület őt működése kezdetén anyagi és szellemi támogatásban részesítse.

Közgyűlés az alapszabályokat tudomásul véve, azt akként kívánja módosíttatni, hogy annak vagyona, felosztás esetén alapszabályszerűleg nem egy határozatlan közzgazdasági célra fordíttassék, hanem mint a többi gazdaköröké is alapszabályokba foglalva van, ez esetben az egyesület tulajdonába menjen át.

Az anyagi és szellemi segítségére vonatkozólag közgyűlés elhatározza, hogy a rendelkezésre álló eszközökhöz mértén támogatásban részesíti a gazdakört.

VII.

Az O. M. G. E. az állattenyésztésről alkotott új törvényjavaslatot véleményezés végett megküldte.

Tekintettel azon körülményre, hogy az új törvényjavaslat nemcsak az 1894. évi XII. tc. rendelkezéseit hatálytalanítja, hanem az ezen törvény alapján készült vármegyei szabályrendeleteket is lényegesen érinti, titkár indítványozta, hogy a törvényjavaslat adassék ki egy bizottságnak, amely záros határidő alatt terjessze elő idevonatkozó véleményét.

Közgyűlés az előterjesztést tudomásul véve elrendeli, hogy a gazdaköröknek a törvényjavaslatra vonatkozó véleménye kikéressék s Koller István elnöklele alatt Árvay Lajos alispán és Sárközy Viktor egyesületi titkárokból álló bizottságot felkéri, hogy a törvényjavaslatra vonatkozó véleményes előterjesztésüket a legközelebbi gyűlésre szerkesszék meg.

VIII.

Titkár jelenti, hogy az általa kezelt áruaktár után az 1909 év jutalék fejében megbízó 182.82 koronát irt az egyesület javára.

Ez alkalommal — hivatkozással az 1909 évi március hó 26-án tartott közgyűlés határozatára — titkár jelenti, hogy a részgálccal való elszámolás az ősz folyamán minden hiány nélkül megejtetett s így az 1908 évben az egyesület javára irt 242.08 korona jutalék teljes összegében illeti most már meg az egyesületet.

Hivatkozással végül az 1908 évi március hó 30-án tartott egyesületi közgyűlés határozatára (jegyzőkönyv XXIX. pont), titkár jelenti, hogy a Tapolezavidéki Gazdakör az 1907 évről fennálló követelést f. évi október hó 6-án kiegyenlítette s így az 1907 évre az egyesület javára irt 253.89 korona jutalék az elengedett 33.74 korona levonása után 220.15 koronára devalválódik.

A 3 évre teljes összegében előirt 679.79 koronányi, az egyesületet megillető jutalékból kéri a közgyűlést, hogy a Horváth Vince volt nagylengyei plébános által hitelben vásárolt 23.40 korona értékű s behajthatatlanná vált áru értékét szintén leiratni s így az elengedett és elengedendő 57.14 korona levonása után fennmaradó 622.65 korona összegnek az egyesület pénztárába való befizetését elrendelni sziveskedjék.

Tekintettel arra, miszerint a levonások és elszámolások a leszámolást megnehezítik, az eddigi szokástól eltérőleg kéri ezen összegnek nem a tulajdonos, hanem az egyesületi titkár által kezelt áruaktári pénztár utján való befizetését s az elengedett összegről szóló nyugtáknak az elszámolásnál készpénz gyanánt való elfogadását elrendelni.

Végül tekintettel arra, hogy a titkár által kezelt áruaktári pénztár csak 221.61 korona készpénzzel rendelkezik, kéri a közgyűlést, hogy a befizetésnek azon ideig határt szabni kegyeskedjék, míg az erre szükséges összeg befolyik.

Tekintettel arra, hogy néhány régebbi követelés eddig szépszerével behajtható nem volt, kéri a közgyűlést, hogy ezeknek per utján való behajtására ez engedélyt megadni kegyeskedjék.

Végül a titkár hivatalból felmerülő rendkívüli sok munka által okozott elfoglaltság akadályozván abban, hogy az áruaktári pénzkezelést minden nagyobb megerőltetés nélkül végezhesse, kéri a közgyűlést, hogy ezen önként vállalt pénzkezelés alól őt felmenteni s aziránt intézkedni sziveskedjék, hogy az áruaktári pénzkezelés a pénztár által átvéve oly módon folytattassék, hogy az áruaktár forgalmában fennakadás ne álljon be.

Elnök ezen előterjesztést keresztülvihetőnek nem tartja, miután az áruaktári pénzkezelés, ha a titkár azt nem vállalja, egy újabb hivatali felállítást tenné szükségessé, amelynek költségeit az áruaktár csekély jövődelmé semmi esetre sem fedezné. Csodálkozásának ad kifejezést afelett, hogy éppen a titkár, aki az áruaktár bevezetését inscenálta, mond le az ezzel járó munkálatokról.

Titkár eljárásának indoklásul felhossa, hogy oly hírek kerültek fülébe, mintha ő az áruaktárnál a kezelés körül helytelenül járna el. Minthogy pedig magát meggyanúsítatásnak kitenni nem akarja, vagy lemond az áruaktár kezeléséről, ha a pénzkezelés ellátásáról az egyesület másként nem gondoskodik, vagy a közgyűléstől ez ügyben teljes elégtételt kér, miután a hírforrás pontos eredetét nem ismerve, magának más uton elégtételt nem szerezhet.

Elnök, Csertán Károly és id. Stádel János felszólalásai után közgyűlés a bemutatott számadásokat rendben valóknak nyilvánítja, a titkár és eljárása iránt teljes bizalmát fejezi ki s egyuttal felkéri, hogy az áruaktár létesítése és kezelése körül kifejtett közhasznu tevékenységét tovább is folytassa. Az előterjesztés többi részét változatlanul elfogadja.

IX.

Darányi Ignác öccsellentája az O. M. G. E. és gazdasági egyesületi titkárok által indított ama mozgalmat, hogy az egyesületi titkárok nyugdíjügye rendeztessék, indokainál fogva méltányolva, 10000 K államsegély adományozásával lehetővé tette, hogy az egyesületi titkárok nyugdíjbiztosításának ügye megvalósulhasson.

Amidőn elsősorban saját nevében tartoznék köszönettel öccsellentája eme áldozatkészségéért

— amely kötelezettségének annak idején eleget is tett — arra kéri a közgyűlést, hogy öccelleniája eme áldozatkészségeért és az egyesületek, illetve egyesületi titkárok iránt tanúsított jóindulatáért feliratilag köszönetet szavazni megköszönjék.

Közgyűlés az előterjesztést elfogadva elhatározza, hogy öccelleniájának a titkárok nyugdíjalapjára adott 10000 koronáért feliratilag köszönetet mond.

X.

Titkár jelenti, hogy az 1908. június hónapban Budapesten megtartott Nemzetközi Tejgazdasági kiállítás alkalmával, az egyesület kötelekébe tartozó Zalavármegyei Tejszövetkezetek Szövetsége a kiállításon való részvételért, illetve saját kiállításának kiváló rendezéséért díszoklevelet nyert.

Örvendetes tudomásul szolgál.

XI.

Hivatkozással a f. évi augusztus hó 15-én megtartott egyesületi közgyűlés határozatára (jegyzőkönyv 24. §.) titkár jelenti, hogy f. évi október hó 25—28 napjain a Novai Gazdakör elnöksége, igazgató választmányának tagjai, valamint az egyesületi titkár vezetése mellett a göcseji kiscsárdák Kisbér-Bábolna és Győrbe tanulmányi kirándulásra mentek, melyen vezetőikkel együtt 63-an vettek részt.

A kiállítás költségeiről való számadást bemutatva, kéri annak jóváhagyását.

Id. Stádel János köszönetet mond a földművelésügyi kormányzatnak azért, hogy lehetővé tette ezen tanulmányi ut megvalósítását s kéri, hogy az feliratilag öccelleniája tudomására hozassék; köszönetet mond a gazdasági egyesületnek és elnökének, hogy a kirándulás rendezéséhez anyagi eszközökkel hozzájárultak; köszönetet mond végül az egyesületi titkárnak, aki a tanulmányi kirándulást gondosan szervezte.

Végül kéri a göcseji kiscsárdák által szerkesztett, a tanulmányi kiránduláson élvezett és tapasztalt dolgokért elismerést és köszönetet kifejező s neki átnyújtott köszönőirat felolvasását.

A köszönő irat felolvasása után közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a tanulmányi kirándulásra adott segélyért a földművelésügyi kormányzat feliratilag köszönetet szavaz.

XII.

Titkár jelenti, hogy id. Stádel Jánostól, a novai gazdakör elnökétől a következő indítvány érkezett be:

Irjon fel a tek. Gazdasági Egyesület:

1. a magas honvédelmi ministeriumhoz, — hívja fel figyelmét azon óriási károokra, melyek a remonda tenyésztőket önhibájukon kívül érik azon intézkedés által, hogy a katonai pótlóvató bizottságok — állítólag stratégiai okokból — a szürke remonda lovakat, melyek legtöbbször az arabs tenyészállatok után származva legjobb lóanyagunkat képezik, nem assentálják. Hívja fel figyelmét, hogy a remonda tenyésztés ezáltal nagy visszaesést fog szenvedni, miáltal az évi szükséglet beszerzése mindig nagyobb nehézségekbe fog ütközni, miért is kéri eme káros és hátrányos rendelkezés megszüntetését.

2. Hasonló értelemben irjon fel a tek. Gazdasági Egyesület a földművelésügyi magas kormányhoz, hívja fel figyelmét a lótenyésztő gazdákat fenyegető ama veszedelemre, hogy lovaik egyik legjobb részét értékesíteni, legalább is kellő módon, képtelenek lesznek. Kérje, hogy hasson oda, miszerint a honvédelmi kormány azon káros rendelkezése, hogy a szürke lovak assentálása megnehezítetett, hatályon kívül helyezzék — ami ha nem sikerülne — akkor az arabs és angol véru szürke fedező mének az összes méntelepekből, illetve az összes fedeztetési állomásokról vonassanak ki a használatból és adassanak helyette színre megfelelő lovak, nehogy a károkat az ország tenyésztő gazdái viseljék.

Id. Stádel János indítványára, Csertán Károly hozzászólása után, a közgyűlés elhatározza, hogy az indítvány értelmében egy honvédelmi, mint a földművelésügyi ministerekhez felir.

XIII.

Földművelésügyi minister felhívja az egyesületet, hogy az 1909. 1910. évi termelési időszak alatt a katonai élelmezési raktárakban termelt rozskorpa szükségletét, illetve aara való igényét f. évi december hó 10-ig jelentse be.

Közgyűlés elhatározza, hogy 500 métermázsát előjegyzésbe vetet, s felhívja a tagokat, a hivatalos közlöny útján, hogy erre való igényüket az egyesület titkári hivatalánál jelentsék be.

XIV.

Földművelésügyi minister az egyesület figyelmébe ajánlja Fokányi László m. kir. főállatorvos »Állategészségügyi törvények, rendeletek és elvi határozatok« című művének III-ik kötetét. Tudomásul szolgál.

XV.

Földművelésügyi minister felhívja az egyesületet, hogy a kiadásában megjelenő és megjelent statisztika, mezőgazdasági hírszolgálat, növényi betegségek elleni védekezés, a mezőgazdasági munkabérek, a szövetség, a biztosítás s a mezőgazdasági hitelre vonatkozó kiadványait a Romában székelő »Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet«-nek küldje meg. Tudomásul szolgál.

XVI.

Kereskedelemügyi minister leiratban tudatja, hogy az egyesület s a társegyesületek felterjesztésére utasította az államvasutak igazgatóságát, miszerint az áruforgalom rendességének fentartásáról minden rendelkezésre álló eszköz felhasználásával gondoskodjék. Tudomásul szolgál.

XVII.

Zalavármegye főispánja átiratban keresi meg az egyesületet, hogy a földművelésügyi minister által megjutalmazandó 6 gazdasági cseléd és 6 gazdasági munkásról tegyen — amennyiben ilyenekről tudomással bír — 1910 évi január hó 1-éig előterjesztést. Tudomásul.

Közgyűlés gróf Eszterházy Ferenc pulai gazdaságában szolgáló erdőőrnek a jutalmazásra való felterjesztését elhatározza.

XVIII.

Az O. M. G. E. átiratban keresi meg az egyesületet, hogy a december hónapban tartandó szövetségi nagygyűlésen az alapszabályok 6-ik §-a értelmében magát 5 kiküldöttel képviseltesse.

Közgyűlés a szövetségi nagygyűlésre Hertelendy Ferenc elnököt, Koller István alelnököt, Malatinszky Ferenc, ifj. Tarányi Ferenc dr. egyesületi tagokat és Sárközy Viktor egyesületi titkárt kiküldi.

XIX.

O. M. G. E. a »Nép barátja« című naptárnak nagyobb példányszámban való megrendelését s a kiscsárdák között való szétosztását ajánlja az egyesületnek.

Közgyűlés fedezet hiányában a megkeresésnek nem tehet eleget.

XX.

O. M. G. E. átiratban keresi meg az egyesületet, hogy a f. hó 29-én megtartandó közgazdasági szakosztályi ülésen, melyen a közutakra vonatkozó s a kereskedelemügyi m. kir. minister által kidolgoztatott törvényjavaslat tervezet tárgyalatik, magát képviseltesse.

Közgyűlés Hertelendy Ferenc elnököt kéri fel, hogy a jelzett ülésen az egyesület képviselőjében megjelenni sziveskedjék.

XXI.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesületének ama indítványát, hogy csak a szőlősgazdák érdekeit pártoló képviselők küldessenek a parlamentbe, az egyesület figyelmébe ajánlja s kéri, hogy az erre vonatkozó határozat vele közöltessék.

Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy mivel az egyesületnek nem hivatása a politika, az átiratot tudomásul véve ezen kérdésnek az aktív életbe való bevitelére nem avatkozik.

XXII.

Az O. M. G. E. felkéri az egyesületet, hogy a Cserhádi Sándor nevről elnevezendő és létesítendő irodalmi alapra gyűjtést indítson, úgy a megküldött gyűjtőivekkel, mint az egyesületi hivatalos lap útján.

Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy mivel az egyes tagok is kaptak hasonló gyűjtőiveket, azok kiosztását el nem rendelheti, ellen-

ben az alapra 20 koronát megszavaz s egyuttal utasítja a pénztárt, hogy a nevezett összeget a jelzett célra befizesse.

XXIII.

A zenplérvármegyei, a veszprémvármegyei és a sárosvármegyei gazdasági egyesületek tudatják, hogy a cigányügyben hozzájuk intézett átirat értelmében a földművelésügyi kormányhoz felterjesztést fognak intézni s általában a cigányügyre vonatkozólag az átirat szellemében fognak eljárni. Tudomásul szolgál.

XXIV.

Temesvármegyei Gazdasági Egyesület a kiadásában megjelenő »Linhárt-féle oszvázi eljárás«-ra vonatkozó ismertető füzet beszerzését ajánlja az egyesületnek a tagok között való szétosztás céljából.

Anyagi eszköz hiányában közgyűlés a megkeresésnek eleget nem tehet.

XXV.

Temesvármegyei Gazdasági Egyesület az arankairtás tizparancsolata című nyomtatványát ajánlja az egyesületnek megvételre és nagyobb példányszámban való szétosztásra.

Anyagi eszköz hiányában a közgyűlés a megkeresésnek eleget nem tehet.

XXVI.

Beregvármegyei Gazdasági Egyesület kéri, hogy feliratilag forduljon az egyesület a pénzügyministerhez s kérje, hogy a tokajhegyaljai szőlőbirtokosok agrárkölesőneinek rendezésére vonatkozólag tegyen eleget a Zemplénavármegyei Gazdasági Egyesület szőlőszeti szakosztálya kívánásának.

A közgyűlés az átiratot pártolólág tudomásul veszi.

XXVII.

Tagsági ügyek: Dunántúli Vajkiviteli Vállalat a tagok sorából e címen való törölését kéri s egyuttal tudatja, hogy jövőben mint Tejgazdasági Vállalat Részvénytársaság óhajt a tagok sorában szerepelni.

Uj tagokul jelentkeznek: Szentkirályi István, Ifj. Skublios Imre.

A tagok sorából való kilépésüket szabályszerűen bejelentették: Österreicher Bernát, Udvardy Ignác, Udvardy Vince.

Alapszabályellenesen jelentették be kilépésüket: Monostorapáti és Hegyesd községek.

Kilépését visszamenőleg, tehát szabályellenesen jelentette be: Vermes Márton. Tagsági kötelezettsége lejár 1909-ben.

Id. Bozzay Pál két levélben részint kilépését jelenti be, részint a hátralékos tagdíj behajtásánál felmerült költség elengedését kéri.

Közgyűlés a bejelentést tudomásul véve új tagokul a jelentkezőket felvenni elrendeli, a tagok sorából a szabályszerűen kilépőket törölni elhatározza, míg a szabályszerűtlenül jelentkezőket az alapszabályok értelmében a tagok sorában maradni kötelezi.

Id. Bozzay Pál kérelmét a közgyűlés az alapszabályokra való hivatkozással nem teljesítheti.

XXVIII.

Békési László koppányi tanító kéri, hogy a gazdasági népies előadásoknál előadól alkalmazassék. Tekintettel arra, hogy nevezett hivatásánál fogva annyira le van kötve, hogy a vállalandó kötelezettségnek eleget tenni már azért sem lenne képes, mivel nagyobb utazásokra hiányzik a fizikai ideje;

tekintettel arra, hogy a gazdasági előadások megtartására az egyesület a kellő szakerőkkel rendelkezik:

titkár indítványozza, hogy a kérelem a felsorolt indokok alapján mellőzessék.

Közgyűlés az előterjesztés értelmében határoz.

XXIX.

Titkár jelenti, hogy az egyesületi háznál levő pöcegödör nagyobb mérvű javítást igényel, miért is kéri vagy a javítás, vagy a gödör újrakészítésének elrendelését, miután az mai állapotában és elhelyezésében veszélyes.

Közgyűlés a javítást, vagy újrakészítést elrendeli s a munkálatok végeztetésével az egyesületi titkárt megbizza.

XXX.

»Nemzeti Állam« szerkesztősége kéri az egyesületet, hogy 20—40 példányban fizessen elő alapra

azt ossza ki díjmentesen a gazdakörök, köz-
ségi elöljárók stb. között.

Közgyűlés a megkeresésnek fedezet hiányá-
ban eleget nem tehet.

XXXI.

Dr Barabás Béla orsz. képviselő, az aradi
13-as bizottság elnöke az »Aradi tizenhárom«
és »Damjanich János élete« című műveket, a
melyek jövődelme az aradi vesztőhely megvá-
sárlására fog fordítani, megvételre ajánlja.

Közgyűlés a művek megvételét elhatározza,
együttal utasítja a pénztárt, hogy annak idején
az érték járó összeget fizesse ki.

XXXII.

Fehér Kereszt egyesület kéri, hogy naptár
kiadványát az egyesület is jótékonyágból vegye
meg.

Közgyűlés a naptár megvételét elhatározza,
együttal utasítja a pénztárt, hogy az érte járó
összeget nevezett egyesületnek fizesse, illetve
küldje meg.

XXXIII.

A Mikszáth jubileum végrehajtó bizottsága
kéri, hogy az egyesület könyvtára részére az író
összes műveit rendelje meg.

Közgyűlés fedezet hiányában a megkeresésnek
nem tehet eleget.

XXXIV.

Titkár jelenti, hogy a Magyar Mezőgazdák
Szövetkezete évi gyűléseit olyan időben szokta
megtartani, amidőn arról, hogy az egyesület
oda képviselőt küldhessen, gondoskodni nem
lehet. Kéri a közgyűlést, hogy nyilatkozzék,
kivánja-e magát a gyűléseken képviseltetni s
igenlő esetben nevezze meg állandó képviselőjét.

Közgyűlés az elnököt felkéri, hogy a szövetkezet
gyűlésein az egyesület képviselőiben résztvenni
sziveskedjék.

XXXVI.

Budapesti állatvásárpénztár az egyesületnek
és a gazdaközönségnek szolgálatait ajánlja.

Közgyűlés az ügykör ismertetésére vonatkozó
közleménynek a hivatalos lapban való közlését
elrendeli.

XXXVII.

Titkár jelenti, hogy a földművelésügyi kor-
mány közbenjárására az államvasutak a múlt
évben szállított inségess korpák után 1236 ko-
rona fuvarvisszatérítést fizetett.

Mint hogy az kimutatható nem volt, hogy az
egy-állomásokon mennyi fuvarvisszatérítés lett
fizetve, kéri a közgyűlést: határozni szivesked-
jék, hogy a visszatérítés egyenlő összegben esz-
zöltesse-e, avagy a fuvar kiszámítása végett a
fuvarlevelek valahova beküldessenek.

Közgyűlés a fuvarleveleknek a Magyar Mező-
gazdák Szövetkezetéhez felülvizsgálat végett
való beküldését elrendeli s utasítja a titkárt,
hogy a visszatérített összeget a kiszámítás alap-
ján fizesse ki.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.
Kmf.

Sárközy Viktor
g. e. titkár.

Hertelendy Ferenc
g. e. elnök.

Jegyzőkönyv,

felvettett Zalaezerszegen, 1909. évi november hó
27-én, Zalavármegye Központi Mezőgazdasági
Bizottsági ülésében.

Jelen voltak Hertelendy Ferenc elnökle-
tel: Árvay Lajos, Bosnyák Géza, Csertán
Károly, Dezső Béla, Flandorffer Ignác, Gruner
Károly, Hány Dezső, Malatinszky Ferenc, Mayer
Ottó, Mesterházy Jenő, Nagy László, Nagy Pál,
id. Stádel János, Szentmihályi Dezső, Szűcs
Dezső, ifj. Tarányi Ferenc, ifj. Thassy Imre,
Trasztánszky Ödön bizottsági tagok és Sárközy
Viktor m. b. előadó.

Elnök a gyűlést megnyitván, felszólítja elő-
adót a tárgysorozat előterjesztésére.

I.

Előadó az 1910. évi költségvetést, a működési
tervezettel való indokolással a következőkben
terjeszti elő:

Tekintetes Mezőgazdasági Bizottság!

A vármegyei központi mezőgazdasági bizottság
szervezése és ügyrendje tárgyában alkotott sza-

bályrendelet értelmében ez évben is kötelesség-
szerűleg be kellene számolni a mezőgazdasági
bizottság 1909. évi kiadásairól, a zárószámadá-
soknak a törvényhatósági bizottsági közgyűlés-
hez való benyújtásával, azonban a költségvetés
szerinti összegek kiutalásának, illetve folyósítá-
sának hiányában ez évben sincs a bizottság
abban a helyzetben, hogy zárószámadásait elké-
szíthesse.

Az 1907. évi költségvetésben felvett s az
1908. évben gyümölcsfák beszerzésére kiutalt
100 K összegnek felhasználásáról meg kell
említenünk, hogy az 1908. év őszén és az 1909.
év tavaszán nagy mértékben igénybe vett állami
gyümölcsfa osemetek készletének teljes előjegy-
zésbe vétele következtében nem volt a bizottság
abban a helyzetben, hogy a gyümölcsfákat be-
szerezhesse volna.

Az 1909. év őszén a gyümölcsfák kiutalása
végett ismételt a helybeli m. kir. állami er-
dészeti hivatalhoz fordultunk, ott azonban azon
elutasító választ nyertük, hogy nagyobb számú
gyümölcsfák kiadását csakis a földművelésügyi
kormány engedélye alapján eszközölheti. Fenti
indokokból kérelmünkkel a földművelésügyi kor-
mányhoz fordultunk, ott azonban ez ideig elin-
tézést még nem nyert, miért is a kérdéses összeg
felhasználása csak az 1910. év tavaszán lesz
lehetséges.

A bizottság ez évi programjának részbeni
megvalósíthatása céljából a f. évi augusztus hó
15-én tartott bizottsági gyűlés határozata foly-
tán a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület pénztá-
rából 600 K felvétel, mely összeg az 1909.
év őszén megtartott szarvasmarha díjazásokra
lett fordítva.

Az ezen évben az egyesülettől kölcsönvett
összeggel, a múlt évi 850 K tartozás hozzázá-
mításával, a mezőgazdasági bizottságnak az
egyesülettel szemben való tartozása 1450 kor-
nát tesz ki. A fenthivatkozott körülmények kö-
vetkeztében az előadói állás javadalmazása is
függőben van ez évben. Tekintettel azon kö-
rülményre, hogy a mai drága viszonyok között
az előadó a javadalmazásra rá van utalva, kér-
jük a bizottságot, hogy az előadói javadalmazá-
st kiutalni, illetve a javadalmazás fedezéséről
gondoskodni sziveskedjék.

Az előadói állás javadalmazása tekintetében
egy előbbi gyűlési határozat következtében a
földművelésügyi kormánytól segélyt kért a bi-
zottság. A földművelésügyi miniszter elvben nem
zárkózott el az elől, hogy az előadói állás ja-
vadalmazását államsegéllyel ne támogassa, azon-
ban az erre szolgáló hitel kimerülésének indo-
kolásával a segély megadását ez évben nem
teljesíthette.

Tekintettel arra, hogy korábbi időszakban
beadandó kérvény ez ügyben eredményre vezet,
indítványozzuk, hogy a bizottság az előadói
állás javadalmazásának ügyében a jövő év első
hónapjában forduljon a földművelésügyi kor-
mánynak.

Az 1910. évi költségvetés indoklásával —
melyet a működési tervezet elfogadása után
leszünk bátrak benyújtani — van szerencsénk
a működési programra vonatkozólag a követ-
kező előterjesztést, illetve javaslatot tenni.

A földművelés és termelés javítása céljából
javasoljuk, hogy a bizottság vető és gabona-
tisztító gépeket osszon ki a kisgazdák között
s ezen gépeket az illetékes gazdakörök keze-
lése vagyis felügyelete mellett adja használatra
az érdekelteknek.

Amily fontos a helyes gazdálkodási rendszer
szempontjából a különböző földművelő, gabona-
tisztító, vetőgépek alkalmazása, ép oly fontos
a talaj termőerejének fenntartása, illetve a talaj-
ból elvont tápanyagok helyes visszapótlása.

Tekintettel arra, hogy a talaj tápanyagjének
pótlása, a termések fokozása céljából a kisgaz-
dák is mindig nagyobb mértékben alkalmazzák
a műtrágyákat;
tekintettel arra, hogy a műtrágyák okszerű
alkalmazása felől gyakran tájékozatlanok a mű-
trágyákkal első ízben kísérletezők;
tekintettel arra, hogy a tisztességtelen keres-
kedelem gyakran nem megfelelő áruval látja el
a műtrágyák vásárlásához kellőképp nem értő
gazdaközönséget:

javasoljuk, hogy a bizottság megkönnyítendő
a kisgazdáknak a műtrágyák beszerzését, ép ugy
mint a vetőmagvaknál már néhány éve gyakor-
latban van, szerezzen be műtrágyákat s azt a
kisgazdáknak a beszerzési árban, illetve kisebb

mennyiségeket is a nagybani árban szolgáltatassa
ki. Ily módon a gazdaközönség biztos, jó anya-
got olcsóbban szerezhet be, másrészt amennyi-
ben egy határozott napra összpontosítaná a
bizottság a műtrágyák kiadását, az azok alkal-
mazásában járatlanok részére ugyanezen alkal-
makkor a szükséges utbaigazítás és tanács is
meg volna adható.

Tekintettel ama sokoldalú versenyre, amely
a műtrágya kereskedelemben észlelhető;
tekintettel arra, hogy a tisztességtelen verseny
árát legtöbbször a gazdák fizetik meg:

javasoljuk, hogy ne csak a kisgazdák, hanem
a középbirtokosok részére is szerezzen be a
bizottság műtrágyákat, lépjen e célból közvet-
len összeköttetésbe a kartellel, vagy a gyárak-
kal, amidőn is azt hiszem egységesebb ár, előnyö-
sebb ár, megbízható szállítás és a szállított
anyag beltartalmának biztosítására vonatkozó
garantia könnyen megszerezhető, illetve kieszkö-
zölhető.

Ezen mindenestre nagyobb pénzügyi műve-
letet igényelő tervezetre vonatkozó javaslatomat
amennyiben a t. bizottság azt magáévá teszi,
a lebonyolítási tervezetet annak idején illetékes
helyen, az esetleg kiküldendő bizottságnak elő-
fogom terjeszteni.

A szőlő és gyümölcstermelés fejlesztése, javí-
tása, illetve meghonosítása érdekében javasolom,
hogy a Göcsejben, a lendvai és novai közigaz-
gatási járásek azon részeiben, ahol a szőlők fel-
újításával most kezdenek foglalkozni s ahol a
felújítási eljárások, sőt maga a szőlőoltási eljá-
rás is ismeretlen, tartassanak szőlőoltási tan-
folyamok, melyek keretében gazdasági tanfolya-
mok is tarthatók, a további szőlészeti és gazda-
sági teendők ismertetése céljából. A gyümölcs-
tenyésztés meghonosítása, illetve terjesztése cél-
jából célszerűnek vélném ez évben is gyümölcs-
fák beszerzését és díjtalan kiosztását. Tekin-
tetten azonban arra, hogy nagyobb termések
esetén a megye azon részein, ahol a gyümölcs-
tenyésztés már meghonosultabb, a termés érté-
kesítése nehézségekbe ütközik, javasolnám, hogy
a termés értékesítése céljából létesítsen a bizot-
tság egy központi szervet, amely központi szerv
a külfölddel állandó érintkezésben állva a gyü-
mölcsstermés elhelyezését könnyen lebonyolíthatná,
s mellett szakszerű kezelésre és esomagolásra
oktatva ki a közönséget a termés értékét ily
módon is tetemesen növelhetné.

A vetőmagvak beszerzésére vonatkozólag,
melyet a szabályrendelet a bizottság tevékeny-
ségi ügykörébe felvett, javasolom, hogy úgy a
kisgazdák, mint a középbirtokosok részére sze-
rezzen be a bizottság magvakat az esetben, ha
erre vonatkozó megbízásokat szerzett. Tekintet-
tel a magvak (különösen heremagvak) mai rend-
kívüli magas áraira, az ily módoni beszerzés,
vagyis a nagybani vásárlás csakis előnyére vál-
hatik a gazdaközönségnek.

Mivel azonban a termések biztosítására nem
elégleges, hogy az egyes termelők megbízható,
jó, tiszta magvakat szerezzenek be, mert a szom-
széd által elvetett rossz, arankás, gyomos mag-
vak a szomszédos területeket is inficiálják s így
illusóriussá teszik a költséges magvak beszerzése
utján védekezést, javasolom, hogy az 1895. évi
XLVI. tc. ide vonatkozó rendelkezéseinek figye-
lemmel tartása mellett intézkedjék a bizottság,
hogy a nyílt piacokon termelők által árusított
lőhermagvak szigorúan ellenőriztessenek s azok
forgalombahozói a törvény teljes szigorával súj-
tassanak.

Tekintettel továbbá arra, hogy a vetőmag-
vak tisztasága a termelvények tisztántartása
által érhető el legbiztosabban;

tekintettel arra, hogy a tisztátalanul kezelt
termelvények, különösen a herefélék, nagy terüle-
teket képesek inficiálni s a több évig csira-
képes előediek magvait minden védekezés dacára
ily módon a vidéken ismét elszaporítani:

javasolom, keresen a bizottság módot arra,
hogy a fent hivatkozott 1895. évi XLVI. tc. kik
idevonatkozó rendelkezései szintén szigorúan,
vagy legalább is megfelelőleg végrehajtsanak.

A vetőmagvak beszerzését nagyban megkönny-
nyítaná a termelt vetőmagvak helybeni feldol-
gozása s azoknak kellő tisztítás után a terme-
lők között való ismételt kiosztása. E célból —
amennyiben a bizottság anyagi helyzete ezt meg-
engedi, vagy az elnyerendő államsegély erre
képesíti — javasolnám egy lőhere cséplőgép
beszerzését s annak a gazdák között való díj-
talan kikölcsönzését, mégis azon feltétel kikö-

tése mellett, hogy a nyert magvak megtisztítását kötelesek egy közös, előre meghatározott helyen eszközölni s amennyiben forgalomba öhajtanák hozni, azt a tisztítási helyen ólomzáróltatni.

A vetőmagvak ily módoni előállításával és kezelésével előkészíthető lenne a megyei heremag tisztító és ólomzáró központ, mely nem csak a mag beszerzése, de annak értékesítésére is rendkívül előnyös befolyással bírna.

Ezen tervezet fokozatos és következetes megtartása mellett lehet remélni, hogy vetőmagyaink, ha nem is tisztán termelve, de tisztán kezelve és gyommentesítve kerülnek a forgalomba, az aranka által okozott veszedelem, amely mármár exportunkat veszélyezteti, meg fog szűnni s az értékesítés ismét biztos alapokra helyezhető.

Az állattenyésztési ágazatok érdekeinek előmozdítása céljából, mivel az állam az apaállatok beszerzését megkönnyítette, e téren újabb teendőt nem tartok szükségesnek, azonban az évente megtartott tenyészállatdíjazások további fenntartását a tenyészanyag nemesítése céljából javasolom.

Habár az állatbiztosítás nem tartozik szorosán az állattenyésztéshez, mégis azon vonatkozásnál fogva, mellyel az ujonnan beszerzett nemes tenyészanyag megvédelme céloztatik általa, illetve a gazdák nagyobb károsodása nélkül a pótlás lehetővé tételük, szükségesnek vélném az állatbiztosításnak minél nagyobb mérvben való, esetleg kötelező kiterjesztését. Hogy ez utóbbi kijelentést voltam bátor használni, indokolom azáltal, hogy kötelező állatbiztosítás esetén, melyet ily módon megyeileg lehet szervezni, a biztosítás oly minimális összegbe kerül, hogy az így ránehezülő terhet egy gazda sem érzi meg s mégis teljes biztosítékot nyer állatai teljes számban való fenntarthatása felől.

Tekintettel arra, hogy a kötelező állatbiztosítás a kötelező ojtásokat is maga után vonná — főképp azon helyeken, amelyek gyakrabbi infekcióknak vannak kitéve — állattenyésztési és állategészségügyi érdekeink előmozdítása s ugy közgazdasági, mint mezőgazdasági haszon származhatnék csak a kötelező állatbiztosítás és az azzal szoros kapcsolatban levő műveletek végrehajtása útján.

A mezőgazdasági bizottság az általa adandó szakvéleményekre és a mezőgazdaságot érdeklő szabályrendeletekre vonatkozólag akként fog eljárni a jövőben is, miként az eddig gyakorlatban volt, vagyis az egyes kérdések aktuálissá válása idejében fogja azokra vonatkozó véleményét megadni, illetve javaslatait előterjeszteni.

A mezőgazdasági iparágak közül működési keretébe a jövő évre nem látja szükségesnek a bizottság egy még nem létező iparágak a felőléését, azonban a háziipart, mely a megyében szép fejlődésnek indult, kérem azon szükség-szerű támogatásban részesíteni, amelyet az fejlődéséhez mértén megkíván.

A bizottság a működési tervezet a költség-előirányzattal együtt változatlanul elfogadja. A tervezet s így a költségvetés egész terjedelmében való végrehajtását, illetve megvalósítását azonban függővé teszi attól, hogy mily mértékben fognak az egyes kiadási tételek fedezetet nyerni.

Az előadói állás javadalmának kiutalására vonatkozólag akként intézkedik a bizottság, hogy az a lehetőségben levő s mezőgazdasági alap címen kezelt alaphól fizetessék ki.

II.

Az alispáni hivatal véleményezés végett áttette a Kisfaludi Márton bocföldei körjegyző által összeállított tűzrendészeti szabályrendelet tervezetét. A tervezet sokoldalú s részben pótlást is igényel, miért is nem a gyűlés keretében, hanem egy bizottság véleményezésével kérem elintéztetni, annyival is inkább, mivel igen fontos, a gazdákat anyagilag is érdeklő rendelkezések is foglaltatnak a tervezetben.

Bizottsági ülés az előadói javaslatot elfogadva elhatározza, hogy a szabályrendelet véleményezésével egy bizottságot biz meg, amelynek tagjaiul Bosnyák Géza elnöklété mellett Árvay Lajos, Csertán Károly, Gruner Károly bizottsági tagokat felkéri, az előadót a bizottságba pedig kiküldi. Együttel felkéri a bizottságot, hogy véleményének nyilvánítása előtt a tűzoltó-szövetség által készített szándékolt ez ügyre vonatkozó javaslatot szerezzék be s ennek figyelembe vételével hozza meg határozatát.

3.

A bizottság 1907. évi őszi közgyűlésén tett előadói javaslat alapján az alispáni hivatal megkeresésére előadó a munkaközvetítés szabályozására vonatkozó szabályrendelet tervezetét állított össze, melyet felülbírálás, illetve elfogadás céljából a gyűlés elé terjeszt.

Bizottság a szabályrendelet tervezet tanulmányozása után azon határozatot hozza, hogy kerestessenek meg a gazdakörök és egyes gazdák, hogy mit tartanak a munkaközvetítés bajainak s miben vélik annak orvoslását. Az ide vonatkozó vélemények beérkezése és figyelembe vétele után állítsanak össze előadó egy újabb tervezet, amelyben az újabb kívánásokra vonatkozó intézkedések is benn foglaltassanak.

4.

Csertán Károly bizottsági tag azon indítványt teszi, hogy írjon fel a bizottság a földművelésügyi kormányhoz s keresse meg, hogy a munkástörvénynek az aratók részére vonatkozó intézkedése akként megváltoztassák, hogy az aratók része lefoglalható ne legyen.

Bizottság az indítványt annak indokolása alapján elfogadva elhatározza, hogy ez értelemben a földművelésügyi kormányhoz felír.

5.

A szarvasmarha és sertésenyésztésről alkotott vármegyei szabályrendelet végrehajtása tárgyában, az alispáni hivatal megkeresésére, az apaállat felülbíráló bizottsági tagokat előadó előterjeszti.

A kérdés érdemleges megvitatása és többek hozzászólása után bizottság akként határoz, hogy az apaállatok felülvizsgálatára külön bizottságot nem szervez, hanem az egyes adott esetekben a járási mezőgazdasági bizottságokat keresi meg, amelyek azon tagjaik közül, akik az illető állatvizsgálatnál első alkalommal részt nem vettek, nevezzenek meg felülvizsgáló bizottsági tagokat.

6.

Földművelésügyi miniszter tudatja, hogy az előadói állás javadalmazásához államsegéllyel való hozzájárulás iránti kérelmet a rendelkezésre álló hitel kimerülése miatt ez évben már nem teljesítheti. Jövőben ez irányú kérelmek minden év április 1-ig benyújtandók.

Bizottsági gyűlés a bejelentést tudomásul véve elhatározza, hogy jövőben az ez irányú kérelmet az év első hónapjában illetékes helyre felterjeszti.

Több tárgy nem lévén az elnök az ülést bezárja.

Kmft.
Sárközy Viktor,
m. b. előadó.

Hertelendy Ferencz,
m. b. elnök.

Tanulmányi kirándulás

Kisbér—Bábolna—Győrbe, 1909. évi október hó 25—28 án. — Résztvett a novai járási gazdakör 63 tagja.

A novai járási gazdakör f. évi munkaprogramjának főpontja volt egy tanulmányi kirándulás rendezése a Kisbér—bábolnai kinostári birtokra, melyeknek talaj és gazdasági viszonyai a dunántúli, így a mi göcseji gazdasági viszonyainknak legjobban megfelelnek és alkalmunk legyen az ardéni nehéz lönyagot, úgy a siment-háli szarvasmarhát bőségesen tanulmányozni, lévén e két állatfaj vidékünk gazdáinak fő jövődelmi forrása. — A tanulmányi ut költségeire a földművelési magyar kormány 400 koronát adott oly kikötéssel, hogy a Zalamegyei Gazdasági Egyesület hasonló összeggel támogassa a göcseji kisgazdák jó ügyét. — Hála és köszönet a Zalamegyei Gazdasági Egyesületnek, hogy a 400 koronát megadta, de kikötötte, hogy a kiránduláson legalább 40 résztvevőnek kell lennie.

A kirándulás rendezésére és vezetésére Sárközy Viktor g. e. titkár kéretett fel, aki ismert agitálásával és körültekintéssel intézte a dolgokat, oly sikeresen, hogy a kirándulás kezdettől fogva az utolsó percig bizonyossága volt a jól egybe-vágó rendezésnek.

F. évi október 25-én reggeli 8¹/₂ órakor Bak állomáson gyülekezett össze a novai járási gazdakör 63 tagja, hogy a számukra fenntartott 2 egész III-ad osztályu kocsiban kezdje meg az utazást.

Sárközy Viktor g. e. titkáron kívül a veze-

tőségben voltak: id. Stádel János földbirtokos, a gazdakör elnöke, Mayer István járási főszolgabíró, ifj. Stádel János földbirtokos, Farkasoffszky Endre, a novai gazdakör választmányi tagjai, Reisinger Pál kir. állatorvos, Böröcz István urod. intéző, Bezoioza Péter tárnoki körjegyző és a barabásszegi Baán család több tagja stb.

Példás rend, tisztességes magaviselet, öntudatos fellépés, páratlan ragaszkodás és őszinte hálaérzet vezető egyéniségeik iránt jellemezte göcseji kisgazdáinkat az egész kiránduláson.

Céldömölkön, ugy Győrben és Komáromban 2 külön kocsit állított rendelkezésünkre. Győrtől Komáromig a gyorsvonatot kellett felhasználni, hogy esti 6¹/₂ órakor Kisbérre érkezhessünk.

Kisbér állomáson várakoztak ránk a katonai paranosnokság és a gazd. igazgatóság kiküldöttjei, akik a kirándulókat szívesen fogadták és bekalauzolták Kisbérre, ahol az elszállásolás részben a kastélyban, másrészt a szállodában történt. Kisgazdáinkat a kaszárnyában szállásolták el. A kitűnő tiszta katonai ágyak látára nem egy sóhajtott fel, hogy de jó volna ezen ágyakon most kötelességből tanyázni és még egyszer fiatalnak lenni!

Este a Kaszinó emeleti termében közös vacsorát rendezett a kirándulási pénztár, melyen ugy a katonai, mint a gazdasági kiküldöttek is megtiszteltek bennünket megjelenésükkel.

Másnap, október 26-án szakadó esőre ébredtünk fel; viharos, hideg szél — ez rossz ómen. Tervben volt délelőtt a gazdasági majorok tanulmányozása, délután az angol ménés megtekintése, de a rossz idő miatt a terv keresztülvétel volt. Ezért megfordítva történt. Délelőtt a ménés megtekintése és tanulmányozása, délután — ha a rossz idő alább hagy — a majorokat járjuk.

A kiküldött Justitórius Gyula főhadnagy ur vezetése mellett tekintettük meg az angol ménest. Bőséges, kitűnő szakszerű magyarázata kísérte azt a felejtethetlen képet, azt a nagyszabású impressiót, amit a kisbéri angol felvér és telivér ménés minden szemlélőben kell, hogy felkeltse, jöjjön az a világ bármely tájáról ide!

Maga az anyag ismertetése és szakszerű bírálása nem fér ebbe a keretbe, melyben kirándulásunk rövid leírását akarom nyújtani.

E sorok írója 25—30 évvel ezelőtt huzamosabb időt töltött Kisbér és Bábolnán. Az anyagot és fajtákat tanulmányozta abban az időben, midőn Kisbéren »Bucosánc«, »Cambusánc« és ennek világhírű leánya »Kinosem« szerepeltek; Bábolnán pedig »Jussuf« és »Zariff«, tehát az általános impressióról beszámolhat.

Az angol telivér kanoanyag exteriörje kifogástalan, de aggodva tekintetem azt az elfinomodás felé tartó hajlamot, mely a csontozatban elvitáztatlanul mutatkozik, ami annál feltűnőbb, hogy egyes kancók, a ménék pedig általában olyan erős csontozattal bírnak, olyan kitűnő csontozattal, ami meglepett, mert itt nagy tökéletesedés mutatkozik az előbbi évekkel szemben.

Ismét bebizonyítva látom azt az arany közmondást, hogy a lótenyésztéshez a teljes tudáson kívül ezerecske is kell!

Egyes kiválóbb példányok oly tökéletességet mutatnak, hogy azokat órákig lehetne elnézni és sokáig tanulmányozni, hogy a csodálkozás magyarázatát megtaláljuk. — Egyes kiválóbb példányokat rövidesen felsorolok a telivérek közül:

»Sáintli« pej kancó, importált angol (80000 korona) futott 8-szor Angliában.

»Adóra« 6 éves sárga kancó, imp. angol (103000 korona).

»Charbon« sárga kancó, Franciaországból importált telivér angol (33000 frank), kitűnő, erős csontozat, gyönyörű példány.

»Charmante« 9 éves kancó sárga, jel nélkül; Blaskovits Elemértől (12000 K), igen jó.

»Stiria« sötét pej kancó, vemhes Bona Vistától; kitűnő jó példány.

»Waltus« sárga kancó, apja Bona Vista, anyja Blissfelt, Blaskovits Elemértől vásárolva; feltűnő jó példány.

A telivér választási csikók közül mint kiváló és feltűnő jó példányt említhetjük:

»William« 7 hónapos p. j., igen jó.

»Admiral Briese« sárga, kitűnő; apja »Bona Vista« anyja »Nézz Reám«.

A telivér törzsmének közül excelláns példányok a következők:

»Pardon« anyja Morgán; vásárolva Báro Königswartertől, hazai nevelés; fedez 1000 koronáért; kitűnő példány.

»Horkay« sárga, igen elegáns, Szemre Miklós nevelése; versenyeken nyert 366000 koronát.

»Slieve Gallion« 5 éves fekete importált angol (366000 K), igensok reményre jogosító példány.

»Bona Vista« sárga, importált angol (395000 korona); ivadéka az idén 210,085 koronát nyertek a versenyeken. Egyike azon törzsménekek, melyek angol telivértenyésztésünk előbbrevitelében hervadhatatlan érdemeket szereztek. Kitűnő erős esonozat, gyönyörű harmonia a test arányaiban és megfizethetetlen jó vér, óriási átörökítő képességgel.

»Maxim« sárga, Jankovits B. Gyulától, (100,000 koronáért) — kitűnő példány, sokat ígér.

»Adam« sárga, Franciaországban vásárolt (290.000 frank), a híres Flying—Fox ivadéka, melyet már Amerikában tenyésztésre használtak. Kitűnő ivadékaik vannak és a legjobb reményekre jogosító, nagy jövőt ígérő példány.

Hibába, újabb ekletikus bizonyítékát láttuk a franciaországi angol telivér racionális tenyésztésnek, szemben az angolországgal. Mig az angol mindent elnéz lovának, még a hibás esonozatot is, csak elsőnek érkezzék be, addig a francia a kitűnő esonozatra fekteti a fősúlyt, inkább legyen második a célnál, de erős, tiszta esonozatot megkövetel. Ez a leghelyesebb irány, azt látjuk a Franciaországból importált telivér lovak mindegyikén, ezek kitűnő testarány, elegáns, igen szép exteriőr mellett olyan esonozattal bírnak, hogy bámulat fogja el az embert. Bizony, hogy jó félvér lovunk legyen, legelsőbbben szükséges hozzá egy jó telivér, tiszta erős esonozattal, aminő a franciáé, mert amit a telivér lónál elnéznek, bizony nem nézik el a félvér lónál: a hibás, gyenge esonozatot.

De sok szép látvány és tanulni való volna itten! A fajtaismeret, az exteriőr, szín, karakter, átörökítő képesség stb., amelyek egy-egy lócsaládot önállóvá, constánssá tesznek!

Hát az istálló rend, takarmányozás, tenyésztés, ápolás stb. száz olyan téma, melyet kimeríteni soha sem lehetne!

A szemle befejeztével azon meggyőződéssel mentünk ebédelni, hogy Kisbér angol telivér lótenyésztése a világ összes hasonló intézetei felett áll, következetes multjához és kitűnő kezében van.

A társasbédet jó korára rendeltük, hogy 1 órákor délután már kocsikon ülhessünk s a majorokat megismerjük. Sajnos, az eső csak nem állott meg, a szélvihar erősödött, így a délutáni rövid pár óra nem lett volna elég az összes majorok megtekintésére, de felhasználtunk minden percet, hogy tanulhassunk.

Legelsőbbben a *Bergschirei sertés* tenyésztést szemléltek meg. Ezen gyönyörű sertésfajta bámulatos látványt nyújtott és óriási tömege imponáns szép volt. A fiastató épület igazi állami kezelésbe illő praktikussággal és komforttal tünik fel. A fiastatás évenként többször történik, általában mégis három csapatban. Láttunk 100-on felül fias göbéket, kitűnő istállóban, átlag 7 malacocál. Kiszagzáink nem győztek csudálkozni ezen fekete állatokon, s bizony mindenki szeretett volna a magjából.

A fejtábla, elletési lajstrom legpontosabban vezetve, egy a napi takarmányozási lajstrom is. Más falkában láttunk hasas kocsákat, közöttük néhány importáltat is.

A kanok csapata is gyönyörű látványt nyújtott. Fajtisza jelleg, igen szép küllemmel általános. Magában a berkschirei nem oly testű, mint a jorkschiere, de állítólag életrevalóbb, jobban aklimatizálódik, nem inklinál úgy a tuberkulózisra, mint a jorkschiere, melyekből bámulatos nagy példányokat láttunk, de ezek már ki vannak selejtezve és eladók; tenyésztésükkel a felsorolt okokból teljesen felhagytak.

Más csapatban láttuk a bergschirei választási malacocákat, gyönyörű állatok, igen jó fejlődésben és láttuk, hogy a viharos, hideg, szeles esőt jól állották, tehát aklimatizálódtak.

Egy érdekes kísérletet is láttunk. Kisbéren a kanászoknak nincsen sertésartásuk, hanem konvencióba kapnak egy-egy darab öreg göböt kihizalva úgy, hogy novemberben 170—180 kilót nyom. Ezen 18 darab hizott göbön próbálták a *söréteztést*, miskarolás helyett. A 18 darab söréteztett göböt 2 drb visszagörgött s újból sörétezték. Most novemberben ezen serté-

sek levágtatnak s akkor, lesz megállapítandó a kísérlet eredménye.

A bergschirei sertést nagy hizalóink nem kedvelik. Alkalmam volt Győr két legnagyobb sertéshizalójával e tárgyban értekezni, ők úgy nyilatkoznak, hogy az áru durva, nem kedvelt, a mangalica felettük áll.

A sertések megsejtelése után következtetünk gőcseji gazdáinkra a legérdekesebb látvány: az »Ardéni« kanca csikók falkája. Gyönyörű látvány, páratlan a maga nemében. Az erősen kifejlődött fajjelleg, óriási esonozat, roppant testtömeg, mellette tipikus testarányokkal, — igazán érdemes volt ezért az egy látványért is idefáradni.

Volt a 2 $\frac{1}{2}$ éves kanca csikók között néhány, melyek darabonként 700—800 kiló súlyuk. —

Különösen nagy súlyt fektettünk arra, hogy gőcseji gazdáink, kiknek legnagyobb része lóval gazdálkodik, és hozzá igen jó lóanyagjuk van már, láthassák a különbséget; láthassák: milyen a tökéletesebb anyag, az ideális alak, mely irányban kell haladni, hogy lóanyagukat tökéletesítve állatjaik értékét százszal jövedelmüket fokozhassák.

A fedezőmének is igen szép látványt nyújtottak. Gyönyörű példányok, volt nézni való rajtuk elég.

A kancák az igás lovak és ez nagyon helyesen van, mert évi munkájuk mellett is képesek tökéletes csikókat nevelni.

Sajnos, a kedvezőtlen időjárás és a rendelkezésünkre álló rövid idő nem engedte, hogy a távolabbi majorban levő mén csikókat is megsejteljünk volna, így elestünk egy igen érdekes látványtól.

A Baththyány majorban megsejteltek a *simentháli tehenészet*. — Maga az istálló óriási arányaival, modern és igen praktikus berendezésével meglepi a belépőt, a felállított gyönyörű simentháli állatok pedig olyan látványt nyújtanak, aminőt keveset találunk az országban. A fajjelleg, a testarányok, az óriási testtömeg, hozzá az ideális, szabályos testalakulások telejthetetlen képet alkotnak. Legalább egy napot venne igénybe, hogy az anyagot tanulmányozhassuk.

A növendékállatok méltó utódok. Láttunk olyan példányokat, amelyek ritkaságzámba mennek még itt is. — A növendék bikák közül több eladásra volt felállítva és kiszagzáink és a közösgbirák több példányra előjegyeztek. Kíváncsú és remélhető, hogy néhány darabot sikerül a Gőcsejbe átplántálni, melyek azután hatalmas lépéssel járulnának szarvasmarha anyagunk javításához.

A tenyészbikák olyan óriási és hatalmas példányok, amit álomképeknek lehetne nevezni; és olyan csudálkozást keltettek, amit leírni sem lehetne. Lehetetlennek tartanánk, hogy ilyen óriási testsúlyú bikák tenyésztésre használhatók legyenek, de a magyarázatot abban kaptuk, hogy a bikák kumétos hámban egyesben rendezve a tenyésztéshez szükséges napi takarmányt, vonattal egyesben az óriási társzekeret. Orrában karika és gyepőlészár. Ez által a bika szelid, kezes lesz, az istállóban tartott bika duhajkodó természetű itt hiányzik, az időelötti elhízás, a kellő munka mellett nem következik be. Ezért láthatunk itt 8 éves tenyészbikát, mely még most is kitűnő szolgálatot tehet.

Elég hiba az nálunk, hogy a bika istállóban való tartással, jó táplálással duhajkodó és 4 éves korában olyan nehéz már, hogy a tenyésztésből a legjobb korban magát kizárja.

Ezek után a tejcsaruk, illetve a vajmesteri iskola megtekintése következett.

Maga az épület is magában foglalja a modern, a legjobb tejkészítés minden kellekeit, ideálisan előszerű helyiségeivel. Ide szállítják a kisbéri uradalom összes tejtermelését minden majorból, itt dolgoztatik fel és szolgál a vajmesteri tanfolyam előjaira. A berendezés a legkételetesebb. Minden eddigi találmány és rendszerű lefőlőző-gép rendelkezésre áll, hogy a növendékek megismerjék. Mindenféle gép, ami a modern tejkészítéshez elképzelhető, meg van itt, a pasteurizálásról kezdve mindenféle hűtő és feldolgozó gépek stb., melyeket a szivesen nyújtott kitűnő szakember magyarázat mellett örömmel szemlélünk meg és sokat tanultunk. A földalatti sajtpincék, a gyártás és érlelő-helyiségek, a sokféle kitűnő sajt, ami itt készül, különösen a hatalmas ementháli sajtok igen érdekes látványt

nyújtottak. Bizony a szakember magyarázat nélkül is elképzeltük volna, hogy ilyen felszereléssel és kezelés mellett itt a tej olyan %-a használtatik ki, amit másutt megközelíteni sem lehet és hozzá a gyártmány legelsőrendű.

Sajnos, ez ismertetés keretében sem a tehén takarmányozása, a fejési átlagok, a tejkezelését és a nyert eredmények számszerű adatait közölni nem lehet, pedig különösen érdekes volna.

A délutáni program utolsó pontja volt az angol félvér ménes megtekintése. Ami szépet, jót és tanulságosat láttunk a telivér ménesnél, hasonló tapasztaltunk a félvér kancák példányain. Az exteriőr, a testarányok, különösen a testtörzs ideálisak. Ha láttunk néhány példányt, melynek esonozata a finomodás felé hajlik, e fogyatkozás nem a szakszerűség rovására irandó, hanem a szerencse rovására, mert ilyen magas félvéreknél, melyek %-ban igen közel állnak a telivérekhöz, a fedezőmének megválasztásához legelső sorban szerencse kell. Viszont láttunk csikókat, melyekben a kanca finom esonozata teljesen ki van javítva, ideális esonozattal bírnak, kitűnők.

Lehetetlen meg nem említenem, hogy itt láttuk a fedező mének közül a híres »Kozma« mént, mely ideálisan szép exteriőrével, kitűnő jószágával igen hasznos szolgálatot tett már és remélhetőleg a jövőben is fog tenni.

Az esős, viharos, szeles időben hamar esteledett és a beállott sötétség véget vetett a gyönyörű látványosságnak és fájó szívvel ültünk kocsinkra, hogy Kisbérre menjünk vissza, ahova teljesen átázva-fázva, de a látottak tömege és nagyszerűsége okozta kábult fejjel szerencsésen megérkeztünk. Mindenki érezte, hogy a látottak ilyen tömege és nagyszerűségével az impressiók olyan vehemenciával hatottak idegeinkre, hogy az itt tapasztaltak csak későbbi napokban alakulnak teljes képpé; hogy ezt meg kell élményesen nyugodt higgadsággal, pihent idegekkel és csak akkor tudjuk értékelni.

Szívélyes búcsút vettünk azon jó uraktól, akik szivesek voltak bennünket kalauzolni és kitűnő magyarázattal sokra megtanítani.

Este a kaszinó éttermében ismét társas vacsora volt, melyet aránylag olosó, de oly kifogástalan jószágban kaptunk, hogy méltán dicséri a kitűnő vendéglőst.

10 órákor takarodó, hogy holnap, 27-én reggel 7 $\frac{1}{2}$ órákor induló vonattal ujjult erővel mehessünk Bábóinára.

Folytatjuk.

S. I.

Lenvetőmag beszerzés.

A rostja végett való lentermeléshez a megfelelő vetőmag beszerzését a termelőknek megkönnyítendő a m. kir. földművelésügyi miniszter az 1910. évi vetéshez eredeti orosz (pernai korona) lenvetőmagról gondoskodott, a mely míg a készlet tart, az alábbi áron és feltételek mellett kapható a Magyar mezőgazdák szövetségénél (Budapest, V., Alkotmány-u. 31. sz.)

A lenvetőmag kedvezményes ára Budapest pályaudvarról hordónként (kb. 85 kg. tiszta sullyal) a következő:

1—5 (egy—öt) hordó megrendelésénél hordónként 20 (husz) korona,
5—15 (öt—tizenöt) hordó megrendelésénél hordónként 25 (huszonöt) korona,
15—25 (tizenöt—huszonöt) hordó megrendelésénél hordónként 30 (harminc) korona.

Egy kocsirakományig terjedő nagyobb rendeléseknél hordónként 35 (harmincöt) korona.

A szállítási költség a fentjelzett állomásról bármely mennyiség rendelésénél a megrendelőt terheli. A szállítási költségek csökkentése végett előszerű, ha a termelők az ugyanazon helyre (vasuti állomásra) irányítandó mennyiséget együttesen rendelik meg.

Amennyiben hatóságok, gazdasági egyesületek vagy szövetkezetek több termelő részére együttesen tesznek megrendelést, az árak megállapítása a szétosztásra kerülő tételek nagysága szerint történik, miért is a megrendelésben egyenként (nevek szerint) részletezni s a hatóság vagy egyesület által igazoltatni kell, hogy kinek, minő mennyiség fog kiadatni, a megrendelő egyúttal felelős a szétosztásnak a bejelentéshez képest való fogantatásáért.

A lenvetőmagra való megrendelések 1909. évi december hó 31-ig közvetlenül a Magyar mezőgazdák szövetségéhez intézendők.

A megrendelési határidő leteltével a szövetséget értesíti a feleket a rendelkezésükre bocsátható mennyiségről s ezt a vételárnak vagy a vételár utánvételezésére való felhatalmazásnak 1910. évi január hó 31-ig a szövetséget való beérkezése után elküldi.

Ha a vételár vagy az utánvételezésre való felhatalmazás 1910. január 31-ig be nem érkezik, a megrendelés hatályát veszti.

Az együttes megrendelések szintén csak a vételár előzetes beküldése vagy utánvét mellett fogantatottak.

Megrendelések csakis teljes hordókra vételnek figyelembe.

Figyelmeztetnek a termelőket, hogy kórtermeléshez eredeti lenvetőmagnak első és második utántermése is megfelelő, ennél fogva eredeti vetőmagnak beszerzése osupán felújításhoz való arányban és mennyiségben szükséges.

Szeszfűzői tanfolyam szeszgyárvezetők részére. A kassai m. kir. gazdasági akadémián tíz hétre terjedő szeszfűzői tanfolyam rendezték. A tanfolyam 1910. évi február hó 1-én veszi kezdetét és április hó 15-ig tart. A tanfolyam célja mezőgazdasági szeszgyárak részére gyárvezetőket gyakorlatilag és elméletileg kiképezni.

A tanfolyamra felvétetnek azok, akik 18 életévüket már betöltötték, hatósági bizonyítvánnyal beigazolni tudják, hogy legkevesebb egy szeszfűzési idényben szeszgyárban mint gyakoronok alkalmazva voltak és felvételi vizsgával igazolják, hogy a szeszgyártás gyakorlatában kellő jártassággal bírnak. Ugyanazok felvételi vizsga alapján kell beigazolniok azt, hogy a magyar nyelvben jártasak, írni, olvasni és számolni tudnak. Részt vehetnek továbbá a tanfolyamon a m. kir. gazdasági akadémiák végzett hallgatói.

A tanfolyamra legfeljebb 25 jelentkező vehető fel. Előnyben részesülnek azok, akik gépkezelői szakvizsgát is tettek.

A tanfolyam hallgatói a szeszgyárban előforduló összes munkákat kötelesek végezni, kötelesek továbbá a szeszgyártás elméletéből és a szeszadó törvényekről tartott előadásokat látogatni, a szeszgyártás ellenőrzéséhez szükséges vizsgálati módszerek elsajátítása végett a laboratoriumi munkálatokban részt venni. A tanfolyam befejezésével a résztvevők gyakorlati és elméleti vizsgát tesznek. Tandíj 54 K.

A jelentkezők élelmészükéről saját maguk tartoznak gondoskodni. Előjegyzéseket 1910. évi január hó 25-ig elfogad és egyttal bővebb felvilágosítást nyújt a kassai m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága.

Szeszfűzői tanfolyam gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére. A kassai m. kir. gazdasági akadémián 1910. évi január hó 5-től 20-ig szeszfűzői tanfolyam tartatik gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére. Ezen tanfolyam célja: megismertetni a résztvevőkkel a szeszgyártás elméletét és a szeszgyártás terén felmerült újabb vívmányokat, az ellenőrző vizsgálatok végrehajtását és a moslék értékesítését. A tanfolyamon részt vehet minden gazdatiszt és szeszgyártulajdonos, a ki legkésőbb 1909. évi december hó 25-ig a kassai m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságánál ebbeli szándékát levélben bejelenti. A tanfolyam csakis az esetben fog megtartani, ha legalább is tíz résztvevő jelentkezik. A jelentkezők a tanfolyam megtartása, vagy meg nem tartásáról a jelentkezési határidő leteltével azonnal értesítetnek. Tandíj 50 korona. Bővebb felvilágosítással szolgál a kassai m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága.

A budapesti állatvásárpénztár r. t. foglalkozik a budapesti állatvásárokon *szarvasmarhák és sertések* bizományi eladásával (bizományi díj $\frac{1}{2}\%$), előleges hitelek nyújtásával igen előnyös feltételek mellett; ezenkívül kizárólagos joggal a vásári pénzforgalom közvetítő lebonyolításával, ami alatt a vásárra kerülő összes állatok eladási árának beszedése és kifizetése értetik.

Sürgönyeim: Vásárpénztár Budapest. Vasuti küldemények címzése: Budapesti állatvásárpénztár r. t. Budapest—Ferenováros marhavásártér (vagy sertésvásártér).

FELHÍVÁS. Van szerencsénk a gazdasági egyesület t. tagjait tisztelettel felkérni, hogy amennyiben a katonai élelmészeti raktárak által termelt és az egyesület részére előjegyzett 500 métermáza rozs korpára igényt tartanának, ebbeli szándékukat az egyesület titkári hivata-

lánál legkésőbb f. évi december hó 31-ig jelentsek be.

A rozskorpa ára, mely a kiutalás alkalmával lesz megállapítva, a jelentkezőkkel annak idején közöltetni fog. Zalaegerszeg, 1909. évi november hó 7-én. SARKÓZY VIKTOR, g. e. titkár.

Hivatalos rovat.

Az 1886. XXII. tc. 33. §-a értelmében közhírré teszem, hogy Zalaegerszeg rend. t. város 1910. évi legtöbb adót fizető képviselőinek névjegyzékét — az e célból kiküldött bizottság — f. hó 13-án délután 3 órakor a főjegyző hivatalos helyiségében fogja összeállítani, ahol az érdekeltek személyesen megjelenhetnek s kérelmüket szóval is előterjeszhetik.

Zalaegerszeg, 1909. évi december hó 6-án.

Dr. Korbai Károly polgármester.

Fogzás.

Ne ijedjen meg, hanem adjon gyermekének egy kevés SCOTT-féle Emulsiót és vessen véget az álmatlan éjjeleknek. A könnyedség, a melylyel ezután a fogak jönni fognak, meg fogja Önt lepleni.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

A SCOTT-féle Emulsió

kellemesen emészthető formában tartalmazza éppen azokat az anyagokat, a melyek megkivántatnak fehér, egyenes és erős fogak megnövesztéséhez.

A SCOTT-féle Emulsió

tisztaságát és erejét semmi sem mulja felül. Ize a legkellemesebb.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Akinek gyakran fáj a feje, aki szédülésben vagy szivdobogásban szokott szenvedni, kérdezze meg orvosát, nem székrekedés következménye-e az egész baj? Ha így van, biztos segítséget talál a **Ferencz József**-keserűvizben, mely a legtökéletesebb természetalkotta hashajtó. Állandó használat mellett reggelenkint éhgyomorral $\frac{1}{2}$ pohár valódi Ferencz József-víz elegendő arra, hogy a belek rendszeres működését elérjük és így az eldugulás kínzó utókövetkezményeitől is megszabaduljunk.

A rendőri büntető eljárás egységes szabályzata.

Az 1901. évi XX. t.-c. egyes rendelkezései csak részben lettek végrehajtva; így nevezetesen majd hogy nem 10 esztendő volt a belügyi és igazságügyi kormány a 22. §-ban rájuk ruházott kötelezettséggel, a rendőri büntető eljárás egységes szabályzatának megalkotásával. Sokáig várt s midőn most végre megjelent az 560 oldalra terjedő 65000/1809. B. M. sz. körendelet, a községi tisztviselők, ezek a nyomorult páriái a magyar közigazgatásnak, keserűen kénytelenek felkiáltani, hogy »parturiunt montes et nascitur ridiculus mus«.

A nagyszabású munka első fejezetével, mely a rendőri büntető bíróságok előtti eljárást szabályozza, nem foglalkozom, de a második fejezet: a községi bírósági eljárás áttanulmányozása után ki kell jelentenem, hogy a szerző a magyarországi miserábilis kisközségi viszonyokat vagy egyáltalán nem ismerte, vagy ha igen, úgy biztos tudatában van ama körülménynek, mely szerint az elavult és tarthatatlan 1886. XXII. községi törvény rekonstruálása készen áll s az új törvény szükségszerűen gadozkodni fog, hogy a jegyző mellé kvalifikáció és előgyakorlattal bíró községi-körbírákat állítson, kik hivatala volnának egyben a kör pénztárnoki teendőket is teljesíteni.

Nem világos e fejezet két első szakasza, nevezetesen a 237. és 238. §., melyek a 40 ko-

ronán aluli kisebb mezőrendőri-, erdei- és eselédügyi kihágásokat csak az esetben utalják a községi bíróság elé, ha a törvényben a kihágásra nincs elzárás megállapítva; miután pedig az 1894. XII. t.-c. (mezőrendőri törvény) 93—95 §-aiban részletezett kihágások elkövetőit az ugyanazon törvény 114 § a öt koronáig terjedő pénzbüntetés helyett nem fizetés esetén egy napi elzárással sújtja minden esetben, joggal kérdezhető: melyek ama mezőrendőri kihágások, melyekre elzárás nincs megállapítva? Annál inkább sem világos ezen szakasz, mert hiszen oly mezőrendőri kihágás, mely mint főbüntetést föltétlenül elzárást involválna, tudtommal egyáltalán nincsen.

Legérdekesebb szakasza e fejezetnek a 241-ik, mely a mezőrendőri törvény végrehajtására vonatkozó 4800/III. p. a. 894 T. m. rendelet 103. § 4. bekezdésével szemben megelégszik, hogy kisközségben a községbíró az előjáróság 2 tagjával tárgyalja az ügyeket s a jegyző csak akkor vegyen benne részt, ha esetleg jelen van, de ez esetben is vezetője mindig a bíró, ki utoljára szavaz.

Ezen § al nemcsak érdekes, de a szószeres értelmében érdekes is foglalkozni. Magyarországon még Dunántulban is köztudomású dolog, hogy a kisközségek bírói és előjáróságának tagjai közül a Göre Gábor alakok még nem haltak ki s hogy bizony ezeknek 80%-a az irás és olvasás keedetleges nehézségeivel küzd s akiknek tudománya a névalírásban végképpen kimerül.

Az előbb hivatkozott T. m. rendelet értelmében a kihágások fölött itélkező tanácsban a körjegyzőnek rendszerint részt kellett venni s a 12. pont értelmében a vezetőt a tanács saját kebeléből jelölte ki, aki ismét rendszerint csak a jegyző volt s így bár a két teljesen felesleges hallgató tanácsbéli közbenjöttével hozatott meg az ítélet, de legalább a törvény és szabályok szigorú betartásával irásba is foglaltatott az s mint ilyenért a 12600/1902. B. m. ügyviteli szabályzat 2. §-a értelmében teljes felelőséggel tartozott a jegyző; de hogy most ki fogja a községbíró urnak salamoai ítéleteit irásba foglalni s vajjon irásba foglalható lesz e az, ez nem képez kérdést, sőt bizonyos, hogy az élelapok egy mindig új rovattal fognak gazdagodni.

Ami a 251. §-ban jelzett őrizet alatt való tartást illeti, miután a kisközségeknek 90%-a alkalmas fogdával nem bír, csak olyképen vélem végrehajthatónak, hogy a terheltet a bíró ur egy éjszakára beszélgető társul magához veszi. Az őrizet alatt tartás annál inkább is csak így képzelhető el, mert hiszen községhez nincs s mert kivétel nélkül az egy szobából álló bíróság az, hol a 4—5 tagu osalád jelenlétében, (néha az 5-ik escesemő sirása kíséretében) tárgyaltnak le a sokszor elég fontos természetű közügyek.

A 257—260. §. ismét csak a bírót állítja az ügyek élére, kitől ex-offiō kellő törvényismeretet, az összes kihágási ügyekben megfelelő szakavatottságot kíván. Szent Isten! Mi lesz minálunk nemzetiségi vidéken, hol az egész előjáróságban nincs egy tag, aki a magyar nyelvet bírni, törvénykönyveink pedig idegen nyelvre lefordítva nem lesznek.

A 261. §. az idézést s a meg nem jelenésnek jogkövetkezményeit tárgyalja. Jellemző ennek 2 pontja, (ha a tárgyaláson a szabályszerűen megidézett tanu nem jelent meg és elmaradását ki nem menti, öt elzárásra át nem változtatható 10 koronáig terjedhető pénzbírság terhével új határrapra kell megidézni. »Ha a tanu az ismételt idézésre sem jelent meg s elmaradását nem igazolta, a községbíró öt elővezetetheti«. Ugy látszik itt megfeledeztek arról, hogy a kihágást elkövetőt, legtöbb esetben teljesen vagyontalan »falu rosszat« éppan nem alterálja az elzárásra át nem változtatható 10 korona; ami pedig az elővezetést illeti, ha annak módjáról bővebb intézkedés nincs, tekintetbe véve, hogy a községbíró rendszerint az öreg, sántalábú kisbíró kivül más rendőri közzel nem bír, tisztára komikus és igazán kíváncsi vagyok arra, hogy helyben hogy lesz végrehajtható.

Szerény kritikámat csak röviden óhajtottam összefoglalni s csak annak bizonyítására szoritkoztam, hogy nálunk a legtöbb törvény, utasítás és szabályzat nem a gyakorlati életnek s nem a kisközségeknek, hanem a rendezett viszonyu nagyközségeknek, van szánva. A jegyzőt — aki nélkül ma már magyar közigazgatást

elképzelünk sem lehet — közel sem ruházta fel azzal a hatáskörrel, ami őt kvalifikációjánál és felelősségterhes munkájánál fogva joggal megilletné s nem ruházta fel azzal a munkakörrel, melyben ennek dacára tudása és állásánál fogva mozogni kénytelen, de nyakába vet minden új munkát, mint a legutóbbi 1909 évi XI. tc. az adóvégrehajtást s a különféle adóösszeírások siphusi munkáját; vagy — mint a jelen szabályzat — az irni olvasni, nemzetiségi vidéken még magyarul sem tudó községbíró iródeájkjává alacsonyítja azt. Nem akarok reámutatni a szomszéd Horvátország közigazgatására, mert sajnos, az megfelelő munkabeosztással, erővel, a községi tisztviselőnek megjáró hatáskörrel sokkal jobban dolgozik, mint mi.

Végül csak arra vagyok joggal kíváncsi, hogy ha a jegyzőket, kivétközttve az őket megillető munkakörükből, dohányt szimatoló s adóvégrehajtó fináncokká restaurálják, miként és hol képzelik az 1883. évi I. tc.-ben elrendelt közigazgatási vizgát megelőző alapos gyakorlati képzettséget a leendő közigazgatási tisztviselőkkel elsajátíttatni. Vagy tán e rendelkezés végrehajtásáról teljesen megfélekedtek oda fent?

Neusiedler Jenő.

Hirek.

A vármegye hivatalos helyiségei. Zalavármegye állandó választmánya hétfőn ülést tartott s ez alkalommal foglalkozott a vármegye hivatalos helyiségeinek kérdésével, amelyet úgy vélt megoldhatónak, hogy az alispáni lakás a hivatalok céljaira átengedessék, az alispán az eddigi főispáni lakásba költözzék át s a jövőben kinevezendő főispánnak a vármegye lakást ne adjon.

Ez a terv nem új. Egy ízben már a vármegye ilyen értelemben határozott s az alispán be is költözött a főispáni lakásba. A királyi biztos azonban nem respektálta sem a vármegye határozatát, sem tulajdonjogát, hanem a főispáni lakás kiürítését és átengedését esendőri asszisztenciával sürgette.

Később úgy határozott a közgyűlés, hogy amíg gróf Batthyány Pál főispán lesz, a lakást átengedi. Ez a határozat azonban csak gróf Batthyány Pál személyére és főispánságának idejére vonatkozott s most, hogy a vármegye főispánja állásából távozott, újra aktuálissá vált a hivatalos helyiségek kérdése.

Aki ismeri Zalavármegye székházának berendezését, annak nem kell felsorolni azokat a mizériákat, amelyek a hivatalokban uralkodnak. A lehetetlen beosztás, a szűk helyiségek megnehezítik az ügykezelést s emellett az irodák irattárak, sőt a folyosók is annyira túltömöltek, hogy nem felelhetnek meg a legprimitívabb közegészségügyi követelményeknek, sőt veszélyessé válhatnak úgy is, hogy a tulterhelés következtében szerenosétlenség történhetik.

Ez nem nagytítás, hanem valóság. Így például a vármegyei árvaszék irattára az emeleten van elhelyezve s az épület szerkezete nem olyan, hogy a sok száz métermázást tevő teher mellett az évről évre szaporodó terhet is elbirja. A hátsó épület folyosójának ive majdnem vízszintessé lett a ránehezülő nagy teherből s már többször akkora darab vakolatot dobott le, hogy könnyen életveszélyessé válhatott volna.

A hivatalok különböző épületekben vannak elhelyezve; az elküldésre váró irathalmazok, nyomtatványok, könyvek stb. összetorlódnak a szobákban és folyosókon. A felek kénytelenek az ajtók előtt sokszor dideregve ácsorogni, mert helyiség hiánya miatt várószobát berendezni nem lehet.

Azt pedig mindenki tudja, hogy a vármegye mostanában nem építhet, mert nincs rá pénze.

Uj vármegyei ház felépítésére pótdót megszávatatni képtelenség.

Nincs tehát más mód, mint a főispáni lakást elfoglalni.

Ha teljesen mellőzzük is azt a szempontot, hogy a vármegyére a közhangulattal ellenkező politikai nézeteket valló főispán kényelmes elszállásolását ráerőszakolni s azt követelni, hogy minden főispánnal szemben úgy járjon el, mint gróf Batthyány Pállal szemben tette, a vármegye önkormányzati s ingatlanaira vonatkozó tulajdoni jogánál fogva nem lehet; — elég indokot lehet találni magában a hivatalos helyiségek szűk voltában és célszerűtlen beosztásában is arra, hogy a törvényhatósági bizottság a főispáni lakás elfoglalására vonatkozó határozatának érvényt szerezzen.

Árvay Lajos alispán a holnapi közgyűlés elé viszi a hivatalos helyiség ügyét, amellyel az állandó választmány foglalkozott. Az állandó választmányban Bosnyák Géza amellet szólt fel, hogy az alispán költözzék át a főispáni lakásba s az alispáni lakás hivatalos helyiségekké átalakíttassék. Koller István szintén partolta az indítványt s azzal egészítette azt ki, hogy a törvényhatósági bizottság határozata azonnal végrehajtsassék s csak tudomásvétel végett küldessék fel a belügyminiszterhez.

Az állandó választmány ily értelmű javaslatot tesz a közgyűlésnek.

Ugy értesülünk, hogy az eddigi állapot fenntartása iránt felszólalás fog történni.

Fizetésemelés a városnál. Zalaegerszeg város képviselőtestülete Dr Korbai Károly polgármester fizetését 3600 koronáról 4800 koronára emelte fel.

Amikor a polgármester fizetésének felemelését a képviselőtestület több tagja szóba hozta s az indítványt benyújtotta, annyira meg voltunk győződve, hogy az ellen egy hang sem emelkedik, hogy szükségtelennek tartottuk ezt a kérdést a nyilvánosság előtt fel is emlegetni. Amikor a képviselőtestület az indítványt elfogadta s a polgármester érdemeinek hangsúlyozása mellett az 1200 K fizetésemelést megadta, ez szinte annyira kötelezőszerű elhatározás volt, a város háztartása szempontjából pedig olyan esekély anyagi kérdés, hogy azt előbb tárgyalni feleslegesnek látszott.

Ugy látszik azonban mégis akadt valaki Zalaegerszegen, akinek furta az oldalát, hogy a város polgármesterének 1200 K fizetésemelést szavaztak meg a képviselők és a »Zalai Közlöny« hasábjain felpanaszolja a nagy esetet, mert 101%-os pótdót mellett ezt a bőkezűséget szokatlannak tartja.

Ez a feljajdulás dissonáns hang a képviselőtestületnek elhatározásában. Hogy Zalaegerszeg város polgármesterének állásához és társadalmi kötelezettségeihez mérten az eddigi fizetése nem megfelelő, tehát azt javítani kell, ebben a nézetben meggyezett minden komolyan számbavehető polgár. A képviselőtestület tehát a város tekintélyének szerzett érvényt, amikor első tisztviselőjének jobb javadalmazást biztosított.

Ezt Dr Korbai Károly nem kérte, hanem a város kötelezőszerűleg felajánlotta.

Aki azt vitatja, hogy ez bőkezűség, vagy indokolatlan kiadás, az indítsa meg a mozgalmat a városnak kisközségei való visszafejlesztése iránt. Mert amely város nem képes, vagy tesse iránt. Mert amíg polgármesterének legalább évi 4800 K fizetést adni, az nem város, hanem Muosa.

Ma már a jóra való nagyközségekben a jegyző jövedelme is nagyobb ennél, társadalmi kötelezettségei pedig jóval kisebbek.

És ha közelebbről nézzük a dolgot, a város nem adott egy tartozatlan garast sem, hanem csak anticiálta a belügyminisztériumban készen levő törvénytervezet végrehajtását. Feltétlenül bizonyos ugyanis, hogy a közigazgatási tisztviselő státus rendezése a politikai bonyodalmak meg-

oldása után bekövetkezik. A rendezéssel a főszolgabírák a VII. fizetési osztályba kerülnek. Miután pedig a törvény értelmében a polgármester fizetése nem lehet kevesebb, mint a főszolgabíráké, már a jövő évben a törvény is ráolvasta volna a városra azt a minimális fizetésemelést, amit most a képviselőtestület önként megszavazott.

Ismételjük, hogy a kérdés anyagi oldalát a városra nézve esekély horderejűnek tartjuk. Sokkal fontosabb azonban a határozat erkölcsi tartalma és értéke, mert abban Dr Korbai polgármester érdemeinek méltánylása foglaltatik.

Polgármesterünk lelkiismeretességéről és ritka agilitásáról pedig már bőven volt és lesz is alkalmunk megemlékezni.

Az bizonyos, hogy a rekrimináló ur feljajdulását Zalaegerszegen kevés számbavehető ember írnia alá.

Nagykanizsa bucsuja gróf Batthyány Páltól. Nagykanizsa város legutóbbi közgyűlésének határozatából kifolyólag a következő átiratot intézte Batthyány Pál grófhhoz a főispáni székből való távozása alkalmából:

Méltóságos Gróf ur!

Nagykanizsa város közönsége 1909. évi november hó 24-én tartott közgyűlésében elnöki előterjesztés alapján, sajnálattal veszi tudomásul, hogy Méltóságod Zalavármegye főispáni székéből távozott. Sajnálattal és fájdalmas érzéssel bucsuzik e város közönsége Zalavármegye és ebben Nagykanizsa városa böles vezető férfiatól és aggodalommal néz a jövőbe; mert Zalamegye és Nagykanizsa város közönsége Méltóságodban egy igaz magyar hazafit, egy figyelmes vezérő férfit, egy igaz bírót, egy méltányos és melegen érző embert veszít. Nagykanizsa város közönsége ezen sajnálatát fájdalommal növeli azon körülmény, hogy Méltóságodat hazafiai maggyőződése kényszerítette — a vármegyét oszapas-ként érő — lemondásra. Nagykanizsa város közönsége képviselőtestületében és rendeletéből értesítjük Méltóságodat, hogy a közgyűlés lolkese-déssel egyhangulag hozott határozata alapján a főispáni székéből való távozása miatt őszinte szívből fakadó sajnálatát, Méltóságodnak Zala-vármegye közügyeiben kifejtett buzgó és sikeres eredmények feletti — köszönettel kapcsolatos — elismerését jegyzőkönyvünkben örök emlékezet okáért feljegyeztük. Kelt Nagykanizsán, 1909. november 24-én. Nagykanizsira város közönsége nevében: Véesev Zsigmond s. k., polgármester. Lengyel Lajos s. k., főjegyző.

Zalaegerszeg város virilistái. Zalaegerszeg város legtöbb adót fizető képviselőinek névjegyzékét összeállították. A bizottság hétfőn, 1909 december 13-án délután 3 órakor tárgyalja a névjegyzék összeállítását a városházán, ahol az érdekeltek személyesen megjelenhetnek s a névjegyzéket a városi tanács közszemlére fogja kitenni, a felelbezési határidő megjelölése mellett közhírré teszi, a mikor is minden adózó polgár a hivatalos órák alatt megtekintheti.

Jegyzőválasztások. A bottornyai körjegyzői állásra Larnsrak József beliczai körjegyző, a bántornyai körjegyzői állásra pedig Mráz Kálmán bántornyai körjegyző választattak meg.

Egyházmegyei hír. Lőrincz István zalamegyei káplán a kisbárapáti-i plébániához diszponáltott.

Járási számgakornok kinevezése. A pénzügyminiszter Lipich Győző muraszombati lakost ideigl. számgakornokká nevezte ki a zalaegerszegi kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez s az alsólendvai főszolgabíró mellé osztotta be, mint járási számvevői gya-kornokot.

Gyászhir. Miltényi József ügyvéd, földbirtokos, 1848-as honvédhuzár százados meghalt 88 éves korában Tapolezán.

— Bezeredy István novai nyugalmazott körjegyző e hó 6-án meghalt 44 éves korában. A

Sirolin

Emeli az étvágyat és a teadságot, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli lezadást

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájce)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona.

megboldogult már hosszú idő óta beteg volt s betegsége miatt vonult fiatalon nyugdíjba. Neje, szül. Vizmathy Gizella urasszony, Ferenc, Lajos, István és Gyula fiai s kiterjedt rokonság gyászolják. Temetése 7-én d. u. volt Zalaegerszegen.

Szabad liceum. Mult vasárnap a szabad liceumban Vogel Richárd főgimn. tanár tartott előadást a repülés problémájáról. Az előadás nagy közönség vett részt s érdeklődéssel hallgatta a léghajózás történetének rendkívül érdekes ismertetését. Az előadó képeken is bemutatta a léghajó fejlődését, majd az új repülőgép szerkezetét ismertette s végül vázolta azt a nagy társadalmi és gazdasági átalakulást, amelyet a levegő meghódítása fog maga után vonni. Ma Dr. Halász Miksa orvos ad elő az első segélynyújtásról. A tárgy annyira közérdekű, hogy bizonyára nagy közönséget fog gyűjteni a főgimnázium tornatermébe.

Pályázat közigazgatási gyakornoki állásra. Zalavármegye alispánja az újonnan rendszerezett két közigazgatási gyakornoki állásra pályázatot hirdetett. Egyik állás 1600, a másik 1000 korona javadalommal jár. Miután a vármegyének ezidő szerint három fizetés nélküli to. szolgabírája van, a gyakornoki állások természetesen ezekkel fognak betölteni. A holnapi vármegyei közgyűlés fog határozni a felett, hogy az új gyakornokok a központba, vagy a járásokba fognak-e beosztatni.

Fráter Loránd hangversenye. Az országos hírdalköltő és énekes tegnap este lépett fel Zalaegerszegen. Az „Arany Bányák” nagytermét egészen megtöltötte a közönség, amelyet elragadtak Fráter Loránd igazi magyar dalai. Valami csodás búfájjal, töről metszett s a magyar szívet megkapó eredetiséggel adja elő remek nótáit. Reiner Frigyes tanár, zongoraművész számai klasszikus nivón állottak s nagy tetszést arattak. A közönség egy része hangverseny után együtt maradt s lapunk zártakor még hangos volt a nagyterem.

A második tapolczai gyógyszertár. Tapolczára egy második gyógyszertár felállítása iránt két gyógyszerész folyamodott. A vármegyei közegészségi bizottság esütörtöki ülésében foglalkozott a kérvényekkel s a második gyógyszertár felállítását nem véleményezte.

Hangverseny. A Zalaegerszegi Daloskör 1910. évi január hó 15-én hangversenyt rendez az Arany Bányák szálloda nagytermében.

Adományok. Gróf Batthyány Pálné urasszony öméltsága 150 koronát adott át Dr. Gráner Adolf igazgató főorvosnak a kórházból szabaduló szegény betegek segélyezésére. A nemes emberbaráti célra szánt adományért köszönetét fejezi ki a főorvos.

Dr. István Vilmos megyés püspök ur öméltsága 50 koronát és Stern Lipótné urnő (Bécs) 20 koronát adtak a zalaegerszegi népkonyhának. Fogadják a nemsszivű adakozók az egyesületek halás köszönetét.

A Zalaegerszegi Karácsonyfa Egyletnek Dr. István Vilmos megyés püspök ur öméltsága 50 koronát, a nőegyletnek 20 koronát, a keresztény szociális egyletnek 50 koronát, továbbá a karácsonyfa egyletnek Legáth Kálmán apátplébános ur 20 koronát, özv. Hubinszky Adolfaé urnő 10 koronát, Königmajer János ur 20 koronát s a nőegyletnek szintén 10 koronát adományoztak. — Fogadják a nagylelkű adományozók az egyesületek halás köszönetét.

Az insurrectio története. Az utolsó nemesi fölkelés emlékére Dr. Kiss István, győrvármegyei főlevéltáros szerkesztésében egy nagyszabású irodalmi munka készül, amely hiteles adatokkal cáfolja azt a történelmi hazugságot, hogy a győri csata elvesztéséért a nemesi felkelőket terheli a felelősség. Az igazság az, hogy a győri csatavesztést a copfos osztrák vezérelt taktikai hibái okozták és hogy a nemesi felkelők, bár felszerelés nélkül állítottak csatasorba, hagyományos magyar vitézséggel harcoltak és ők védtek a futó osztrák hadsereg hátát, amely küzdelemben sokan elesetek és megsebesültek. A nagy illusztrált mű ránk dunántulakra nézve különös érdeklődést bir, amennyiben a dunántuli vármegyék nemessége állt legelső sorban a győri csatásíkon. Fájdalom Magyarországon nagyon nehéz könyvet kiadni, mert nagyon kevés a könyvbarátok száma. A szép történelmi munka kiadásának biztosítása végett tehát gyűjtik az előleges meg-

rendeléseket. Az előfizetési díj 10 K, amely a könyv megküldése után lesz fizetendő.

A Nagykanizsa—csurgói vasut. Említettük már, hogy a Franz Lajos fiai nagykanizsai cég Nagykanizsától Csurgóig vezető helyi érdekű vasútra a kereskedelmi minisztertől engedélyt kapott s a vasut kiépítésének biztosítása céljából az érdekeltség körében akciót indított, valamint Zalavármegye törvényhatósági bizottságához és Nagykanizsa város képviselőtestületéhez segély megzavazása iránt kérvényt nyújtott be. Egy pillanatig sem lehet vitás, hogy a tervezett vasut nagy közgazdasági jelentőséggel bir Nagykanizsára s közvetve a vármegye egy nagy vidékére nézve; mégsem valószínű, hogy az hamarosan kiépülhessen, mert sem a vármegye, sem Nagykanizsa város intéző körei nem mutatnak hajlandóságot oly mérvű segély biztosítására, amint ez az életrevaló terv megérdemelne. Nagykanizsa város pénzügyi bizottsága csak 40.000 K segélyt hozott javaslatba, a vármegyei vasúti bizottság pedig egyáltalában nem hoz javaslatba segélyt, mert a vasutakra megszavazható 5% pótdadó már ki van merítve s az alapnak vagyona nincs.

Kereskedők szervezkedése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés mult vasárnap alakította meg keszthelyi góppontját, amelyhez osztrákok, a sümegi, tapolczai és zalaszentgróti járások kereskedői is. A mozgalmat Pető Vilmos a keszthelyi kereskedők társulatának elnöke indította meg. A központot Dr. Szende Pál titkár képviselte, aki tanulásokban gazdag felolvasást tartott.

Egy zalai művészcsalád hangversenye. Megygyessy Zoltán zeneakadémiai tanár, aki zalamegyei ember, a speciális magyar hangszer: a cimbalmot kezeli, még pedig oly művészi tökélyvel, hogy manap ő az ország egyik legelső cimbalmosa. Ritka tökélyvel kezeli hangszerét s megoáfolja azt a nézetet, hogy a cimbalom magasabb művészi produkciókra alkalmatlan. A cimbalom mellett még két hangszere van Meggyessy tanárnak: a xylophon és tubafa, amelyeken nemcsak maga, hanem két kis fia, Janosika és Zoltika is kitűnően játszanak. A két kis művész még alig éri fel a cimbalmot, hiszen csak 5 és 6 évesek, de azért már kiváló muzikusok. Meggyessy tanár a karácsonyi ünnepek alatt rokonai látogatására Zalaegerszegre jön s ez alkalommal hangversenyezni fog. A hangversenyre eleve felhívjuk a közönség figyelmét.

Elméleti előadások a tűzoltóknak. Télviz idején, mikor a kedvezőtlen időjárás miatt tűzoltóink gyakorlatilag magukat ki nem kezezhetik, elméleti előadások tartása által igyekeznek maguknak a nemes emberbaráti szereteten alapuló hivatásuk körébe vágó teendőik ismeretét elsajátítani. — Önkéntes tűzoltóinknál már a mult vasárnap megkezdte Kardos Sámuel alparancsnok az elméleti előadások sorozatát s ezt a téli hónapokon át, minden második vasárnap délután 2—4 óráig tartja. Kardos Sámuel alparancsnok elméleti s gyakorlati oktatásra a vidékre is készségesen kirándul, ha erre az illető tűzoltó egyesülettől felszólítást kap. Az előadásokat díjmentesen tartja meg. A zalaegerszegi őrtanyán az előadásra kitűzött időben megjelenő vidéki tűzoltókat szívesen látja a csapat parancsnoksága s a szükséges kiképzésben részesítik őket. Az előadásokon mindenki, aki ezen ügy iránt érdeklődik, résztvehet.

Könyvadományok az elmebetegnek. A mult heti számban közzétett azon felszólításnak, hogy a nagyközönség a helybeli elmeosztályban elhelyezett betegek szórakozására ezeknek könyveket, folyóiratokat, újságokat, játékkártyákat, dominókat, sakkot, kockajátékot szíveskedjék küldeni, meg volt a kívánt sikere. Nyolc helyről érkezett ezeknek a szerencsétleneknek szórakozásra alkalmat nyújtó könyv és szépirodalmi gyűjtemény. Küldtek pedig:

Kardos Jolán urhölgy 32 db elbeszélések és regék. Rutics József ny. ezredes ur 11 darab mesék és regék. Özv. Záborszky Józsefné ur 1 db Magyarországi és a Nagyvilág. Singer Miksa kereskedő és 41 db Tolnai Világ Lap. Goldfinger Dezső ur 2 db képes folyóirat. Gyarmati Vilmos fűszerkereskedő ur VII. és VIII. évf. Magyar Lányok és 4 f. Gartenlaube. Ismeretlen jöltevő 24 kath. Magyarországi, 15 magyar divat, 1 Die Mode, 1 Szentháromság naptár. Baján Duca 1 kis biblia.

A küldött könyvekért és lapokért köszönetét nyilvánítja az elmeosztály vezetősége és egyszersmind újból kéri a közönséget, hogy hasonló adományokkal legyen kegyes az elmebeteg lelki szárazoztatásához hozzájárulni. A beérkező könyvadományokat hetenkint nyugtázzuk.

Fajbaromfi kiosztás. A földművelési miniszter a csáktornyavidéki gazdakörnek száznál több orpington kakast, pekingi gácsért és emdeni gunarat, a keszthelyvidéki gazdakörnek pedig 51 drb kakast, 15 gácsért és 6 gunarat adományozott. A nemes fajbaromfiakat a gazdakörök már szétszostották. A nép mindenütt örvendetes érdeklődést mutat a nemes baromfi tenyésztés iránt s remélhetőleg rövid idő alatt az egész vármegye baromfianyaga kicserélődik.

Fővárosi rablók kirándulása. A mult hetekben több rablásról adtunk hírt, amelyeket a vármegyében követtek el. Az esetek gyorsan követték egymást, de a színhelyek oly távol estek egymástól, hogy senkinek sem jutott eszébe ugyanazokat a bűnös kezeket gyanítani a vakmerő rablótámadásokban. — Megirtuk Takács György zalaszentmihályi lakos esetét, amint Páosáról hazafelé ballagva két ember az országúton megtámadta és kirabolta. — Hasonló módon fosztották ki Hermann Márton sármelléki lakost a tapolczai úton. A haramiák revolvert sütöttek a megrémült emberre, aki ijedtében odaadta összes készpénzét. — A Keszthely és Alsópáhok között levő esaliti osárda koromsárosát éjszaka rebolták ki. — Nagy feltűnést keltett a zalaszentmihályi postarablás. A postakocsiból elloptak a pénzes zsákot, amelyet felmetszettek s elvittek belőle 4000 koronát. A postakocsist gyanúsították s le is tartóztatták. A esendőrség fáradhatatlanul kutatott a rablók után s végre sikerült megállapítani, hogy két fővárosi csirkéfogó követte el az összes rablásokat. A két jeles alak Salamon János és Viola Ferenc nap-szamosok, akik kirándulást tettek a vidékre, hogy pénzt szerezzenek. Az összerabolt pénzzel azután visszatértek a fővárosba s ott vígan éltek; pezsgőztek, mulattak s igyekeztek minél előbb a pénz nyakára hágni. Végre a esendőrség hosszú nyomozás után rájött, hogy a zalai rablások hősei Salamon és Viola. Salamon Budapestben lakó szerelmesének Deveserből sürgönyzött s a sürgöny nyomra vezetett. Salamont azután el is fogták, Viola azonban nyomtalanul eltűnt.

Villamos világítás Alsólendván. Alsólendváról írják, hogy Eppinger Samu gőzmalomtulajdonos malmának üzemét úgy alakítja át, hogy világítási célokra villamos áramot szolgáltatathasson.

Elégett gyermek. Lebár István esentevölgyi lakos az erdőben fát vágott s hogy felmelegítse dermedt tagjait, tüzet rakott. A tüzhöz közel ment Vörös István két éves fia, akinek ruhája lángot fogott s oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy rettenetes kínok között belehalt seibeibe.

Milyen lesz a tél? Az időjósok szerint nem lesz szigorú a tél, csak hosszan fog tartani. December hónap 26-áig enyhe marad, amikor néhány napra kemény hideg köszönt be. 16-ikától karácsonyig esős napok lesznek.

Szökevény katona. Behm Ferenc budapesti születésű ifjut besorozták katonának. Pozsonyba, a vartüzérekhez került, ahol bizony elég nehéz a szolgálat. Behmnek nem is tetszett a katonai szigor és fegyelem. Egy szép napon kapta magát, eldobta a katonai mundaert és megszökött. Sokáig keresték, kutatták, de eredménytelenül. A mult héten Zalaegerszegre vetődött, ahol felismerték és letartóztatták. Azután átadták a helybeli honvédszázad parancsnokságának, amely Pozsonyba szállíttatta ezredéhez.

A gyilkos testvér. Mult számunkban megirtuk, hogy Prepelics János drávavásárhelyi esizmadiát agyonütöttek s pénzt elrabolták. A vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen esizmadiát testvér bátyja Prepelics Mátyas gyilkolta meg egy baltával, hogy pénzt elrabolhassa. Prepelics János éjjel utánig dolgozott s bátyja három óra felé követte el a szörnyű tettet. Azután elsielt, de izgatott magaviseletével elárulta magát, amire letartóztatták.

Névjegyeket legcsinosabb kiállításban

készít

Ünger Antal könyvnyomdája Zalaegerszeg.

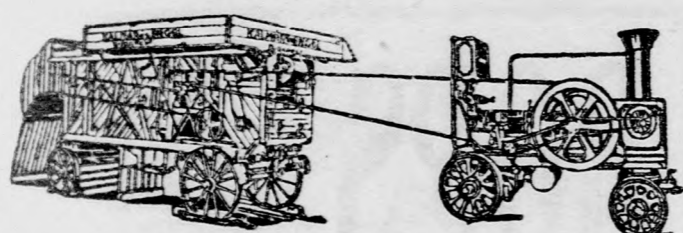
Ó szilva és törköly pálinka kapható literenként is a botfai urodalomban. Megrendelések posta (Botfai gazdaság, u. p. Zalaegerszeg), vagy telefon útján (telefonszám Zalaegerszegről 50) eszközölhetők.

Számtalan első díjakkal és díszoklevelekkel kitüntetve.

Kalmár és Engel

motor- és gépgyára
Budapest, V. ker. Lipót-körut 22.

Ajánlja ugy cséplőgépet, mint malomüzemre legegyszerűbb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivógázmotorjait, melyek V. ker. Lipót-körut 22 bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jótállás kitünő cséplésért!
Egyedül létező újdonság!

Ezen motorok egyenletes járásaik és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Olcsó árak részletfizetésre!

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság.

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

AMSTERDAM.

Magyarországi igazgatóság:

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 1.

Legolcsóbb díjak.

Az 1908-ik év végén a biztosítások összege **344 millió** Koronát meghaladta.

A tartalékok összege: 102 millió 420,280 kor 80 f.

Eddigi kifizetések: 85 millió 818,215 kor. 10 f.

Az intézet saját palotája:

Budapesten, Calvin-tér, Baross-utca 1., Üllői-ut 2-4.

Főügynökség Zalaegerszegen:

REISINGER és EISNER

cégnél, ahol mindennemű felvilágosítás nyerhető.

Ügynökök a vidék részére felvétetnek.

KÖZPONTI NAGY ÁRUHÁZ

Alapítattott
1903.

Deutsch Hermán Zalaegerszeg.

Alapítattott
1903.

Első nagy karácsonyi vásár a megnagyobbított helyiségben.

Ne mulassza el senki mielőtt **játékot** bárhol venne vagy rendelne, áruházam eddig még Zalaegerszegen nem létezett nagy választékát vételkényszer nélkül megtekinteni. Nem képzelhető olyan játék, ami nálam képviselve nem volna.

Baba 25 fillértől 25 koronáig. Társas játékokban a legujabb dolgok. Posztó állatok, plüsch medvék, katona felszerelések, butorok stb. ezer változatban.

Felnőtteknek 50 fillértől 50 koronáig csinos alkalmi ajándék tárgyak.

Gyermek cipők, csizmák, keztyük, trikók stb., stb.
... Remek képes- és meséskönyvek gyári áron. ...

A mélyentisztelt vevőimet felkérem **karácsonyi** bevásárlásukat **minél előbb** eszközölni, hogy esetleges kivánságaiknak minden tekintetben eleget tehessek.

Kiváló tisztelettel

Központi Nagy Áruház

Deutsch Hermán Zalaegerszeg.

Üzletmegnyitás.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy
Zalaegerszegen, Rákóczi-ut 5. sz. a.

mechanikai műhelyt

nyitottam, ahol elvállalok minden e szakba vágó javításra varrógépeket, kerékpárokat, fegyvereket, gramafonokat, fényképező készülékeket, írógépeket, villamos csengőket, bármily kényes műszerészeti tárgyakat, stb.

Főtörekvésem, hogy a t. közönséget a legszolidabban kiszolgáljam és a melletti szakszerűen dolgozzam. Szíves pártfogást kérve maradtam tisztelettel

Meggyessy Lajos
okl. műgépész.

A gazdaközönség figyelmébe!

A gazdaközönség szíves figyelmét felhívom, hogy husz évi gazdatiszti gyakorlat után magamat önállósítván, a következő gazdasági szakdolgozókkal foglalkozom: Saját **gőzekémmel**, olesó bérszántást vállalom.

Szarvasmarhák (fejős tehének, lekötött való tinók, növendékállatok) és **muraközi lovak** vételét és eladását elvállalom.

Bármely **gazdasági munkát** saját munkáimmal való végeztetésre elvállalom.

Birtokokat a legmagasabb árért eladok.

Szolgáltataimat a gazdaközönségnek ajánlva vagyok

tisztelettel

Majláth András
Szilvágy. — U. p. Acsád.

Gyümölcs eladás.

Szállítok finom faju almát:

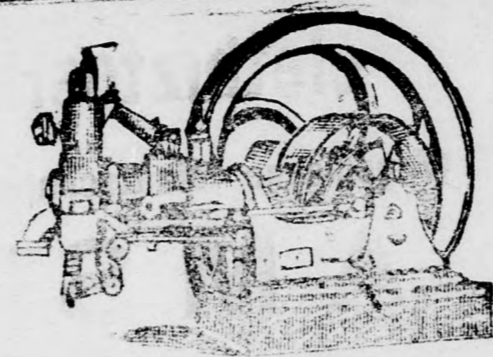
500 db piros alma	10.— K.
1000 » » »	18.— »
500 » rózsa »	17.— »
500 » gyöngy »	17.— »
500 » Masánszky alma	16.— »
500 » bőr »	19.— »
500 » Ranet »	20.— »
500 » arany Ranet »	22.— »
50 kg. finom »	16.— »
100 » » »	31.— »
50 » Ranet »	20.— »
100 » » »	39.— »
100 » körte »	7.— »
100 » császár körte »	8.50 »
100 » vaj körte »	10.— »

Csomagolás ingyen. — Utánvét.

Friedman Mihály, Győr.

Drezdai Motorgyár Részv.-Társ.

Németország egyik legrégebb és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu **Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-motorokat és lokomobilokat** valamint **Szivógázmotorokat.**

Meglepő ujdonság!

EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges lóerő

óránként csak kb. 1 fillérbe kerül.

Vezérképviselet:

GELLÉRT IGNÁC és TÁRSA

Budapest, Teréz-körút 41. :: Telefon 12—91.
Legmesszebbmenő jótállás! Kedvező fizetési feltétel!

2741/909.

Hirdetmény.

Zalalövő község képviselőtestületének megbízása folytán ezenel közhírré teszem, hogy a Zalalövőn gyakorolható országos

vásári helypénzszedési jog

1910. évi január hó 1-től 1915. évi december hó 31-ig terjedő időre Zalalövőn a körjegyzői irodában **1909 évi december hó 27-én d. e. 10 órakor nyilvános árverés** útján bérbe fog adatni.

Feltételek a zalalövői körjegyzői irodában betekinthetők.

Zalalövő, 1909. december 10-én.

Korbai Dezső körjegyző.

Dr. Wettenstein Szanatorium r.-t.

tüdőbeteg szanatoriumában

Margitliget (Pomáz mellett, Pest megye) és **tüdőbeteg rendelőintézetében BUDAPESTEN, VII., Bulyovszky-utca 5. szám** alatt, a **tüdőbetegeket** és egyéb tuberkulotikus bajban szenvedőket a **Wettenstein József dr. által** felfeltalált **gyógymóddal** kezelik. **Wettenstein József dr. szerezte** az egyedüli **specificum**, amely a **Koch-féle bacillusokat** a beteg szervezetéből **tökéletesen kiirtja**, anélkül, hogy a szervezetre a **legcsekélyebb mértékben** is káros volna.

ROPS

biztonsági gyorsfőző.

Tűzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik.

Szesz ki nem folyhat.

Szeszfogyasztásban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasárú és háztartási cikkeket árusító üzletekben
Ha valahol nem kapható, szíveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospectus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémárú Részv.-Társ.
BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/84.

Helybeli elárúsítók:

R. Zeisler, Fenyvesi Miksa,
Hubinszky Adolf, Deutsch
Hermann, Gráner Lipót.

Nagy karácsonyi vásár!

Mélyen leszállított árak!

Nagy alkalmi vétel kötények. női

ingek corsetták, alsóruhák stb.

Szíves megtekintést kér vételkényszer nélkül

REISINGER és EISNER

divatáruháza.

Almaeladás.

Óriási készlet miatt szétküldök jó, savanykás almákat győri raktáramból, 2000 drb javarésze piros pozsgás, ládával csak 20 korona, 1000 db 11 korona. Legfinomabb asztali alma, gyönyörű áru 100 kg. 36 korona. Postacsomagot nem küldök szét, csakis a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett.

Berger József Grác, Hoffgasse 4.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-felét kerjünk. mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RETHY-felét fogadjunk el!

Nagymennyiségű zöldségtvány-eladás.

Gyökerez és sima Riparia Portális alanyon ojtottak, minden betegségtől mentesek, kifogástalan fajtiszták, amiért szavatolok. A fajok nevei a következők: Margit, Mézesfehér, Nemes Kadarka, Oportó, Nagy Burgundi, Tramini, Szilvaszöld, Püspökszöld, Bakator, Piros és Fehér Saszla, Piros és Fehér Kecskeszemű, Passatuti, Fürmönny, Rakszöld, Ezredéves, Kossuth Lajos, Hárslevelű, Lisztesfehér, Mustosfehér, Ezerjő, Sárga Muskotály, Zöld Szilváni, Glasz Rizling, Jufark, Sárfehér, Leányka, Delaváre, Pozsonyi Fehér, Muskát Hamburg, Muskát Otonel, Aramon, Kadarka. Ugyanebben a fajokban nemes vesszők is kaphatók. Két milliós fás, párosításához való Riparia Portális vessző is van eladó 6 mm. vastagságtól felfelé. Ezre 20 K. I. oszt. fás gyökerez ojtványok ezre 100 frt, II. oszt. fás ojtvány ezre 50 frt, I. oszt. gyökerez zöldségtványok ezre 80 frt, hiányok pótlására igen erős, ezre 100 frt, I. oszt. sima zöldségtvány válogatott ezre 50 frt, rendez sima zöldségtvány ezre 40 frt, I. oszt. gyökerez Riparia Portális vessző ezre 20 frt, II. oszt. gyökerez Portális ezre 12 frt, I. oszt. sima Riparia Portális vessző ezre 10 frt, II. osztályu sima Riparia Portális ezre 6 forint, Otelló vessző ezre 5 forint. Megrendelések ősz és tavaszi szállításra is elfogadhatók. Megrendelések esetén az árnak egyharmad része előlegül elküldendő, a többi ár fizetése pedig utánvétellel történik.

Csépány Mihály bortermelő és ojtványkészítő Gyöngyös, Tó-utca Kálvária part alatt, 12584.

MA és minden nap

KOREIN VIKTOR

„KALAPKIRÁLY“-nál.

alkalmas karácsonyi és újévi ajándéktárgyak Occasio árakban lesznek rendelkezésre bocsátva. Az alantiak: Férfi téli öltöny 22 K-tól feljebb.

- „ kabát 20 „ „
- Gyermek téli öltöny 8 „ „
- Elegáns divat mellény 8 „ „
- „ „ kalap 5 „ „
- „ selyem nyakkendő 60 fillértől.
- Férfi bieber sapka 8 K-tól feljebb.
- „ bélelt bőrkezyü 2-20 „ „
- „ fehér és színes ing 2-80 „ „
- „ lábra való 1-50 „ „

Megtekinthető vételkényszer nélkül.

AKI BUTORT Budapestben akar vásárolni,

saját érdekében cselekszik, ha vásárlás előtt megtekinti a

„BUDAPESTI ASZTALOS IPARTESTÜLET“

védnöksége alatt álló

Butorcsarnok és

hitelszövetkezet

árucsarnokait, melyek a következő helyeken vannak:

VIII., József-körut 28. szám.

(Békkocsis-utca sarkán.)

IV., Ferenciek-tere 1. sz.

(a királyi bérpalotában).

Ezen szövetkezet az „Országos Központi Hitelszövetkezet“ tagja s ennek felügyelete alatt áll.

Vásárlási kényszer teljesen kizárva. Stilszerű, modern berendezések.

Szavatosság az áru minőségeért. Jutányos árak!

Az árucsarnokba kizárólag elsőrangú budapesti asztalosok és kárpitosok dolgoznak.

Schaumann gyógyszerész

gyomorsója

összetételében újból javítva, több mint 30 éve a legjobb eredménnyel használta-tik, a legkiválóbb szer mindenféle gyomor-bántalom ellen, bélbajoknál és étvágytalanságnál. Nélkülözhetetlen a jó emésztés szabályozásához és fentartásához. Aki le-sorványodásra hajlik, használjon szintén naponként kétszer gyomorsót.

Egy doboz ára 1 K 50 f. Szétküldés naponként, postán, utánvétellel. Legkeveseb 2 doboz küldetik. Kapható minden gyógy-szertárban és drogériában.

Főraktár: Julius Schaumann gyógyszerészeti laboratóriuma, Stockerau Bécs mellett.

A szép férfi

A nők boldogsága!
A menyasszonyok büszkesége!
A szülők öröme!
A férfini a szépség erőre és egészségre mutat, a szellemet és életet boldogítja.
A szépség a férfinem-nél is egy biztos gaz-dagságot jelent, egy szabadlevegőt képez, mely valamennyi kaput kinyitni képes.

Szép mint egy Isten!

Ez csak férfiakra szólhat. Mit panaszkodtok ti pattanások, durva bőr, kiélt arcz miatt, mikor oly könnyű szépek lenni s szépek maradni. Zuckooh-szappan s Zuckooh-krem tényleg szépséget hoz, mert célja a teljes bőrpolás s a teljes bőrpolás a drága egész-séget hozza magával.

Daczára napi használat mellett olcsó, sokkal olcsóbb mint a drága haszontalan kozmetika.

Zuckooh-szappan

kis csomagolásban 1 kor.

nagy csomagolásban (ajándék) 2.50 kor.

Zuckooh-krem

közönséges tubusban 1.25 kor.

nagy tubusban 2.50 kor.

Egyedüll gyárosok:

L. ZUCKER & Co., BERLIN W. 57

Valódi Zalaegerszegen Kaszter Sándor gyógyszerertárában kapható.

Szőlőoltvány,

szőlővesszőről és horról nagy képes árjegyzékemet

INGYEN

és bérmentve küldöm meg, a ki címét tudatja. Ezen könyvet még az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert ebből megtanulhatja a szőlőtelepítést s emellett sok szőlő-kép van benne. Szőlőoltványokból és más egyéb európai és amerikai sima és gyökerez vesszőkből, a világhírű Delawareből állandóan több millió készlet eladó, olcsó ár mellett. Több ezer elismerő levél, közte több hercegi és grófi uradalomtól.

Cím: Szücs Sándor fia, szőlőtelepe, Bihardiószeg.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására adni, hogy a Weisz Ede-féle házban, — a vármegyeház átellenében — levő iroda-helyiségemben **tűzifára,** különféle **kőszénre, koksza** és **faszénre** megrendeléseket felveszek. Törekvésem az, hogy a t. közönséget pontosan kiszolgáljam.

Kiváló tisztelettel

Weinberger H. és fia.

Eladó és bérbeadó

birtokok minden nagyságban, továbbá nálunk előjegyzésben levő birtokokra vevők és bérlők kerestetnek.

Cím: Gazdasági Közvetítő Iroda
Nagykanizsán.

8000 korona

ára cipőt áru-
sítok ki eredeti
gyári árban,
melyet bárki

ingyen

megtekinthet.

**A legújabb női kalapok
megérkeztek.**

Pollák Ede

bizományos, Zalaegerszegen.

Egy nagy, világos raktárhelyiség
azonnal kiadó.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényéknél, oszúznál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegen K. 80, K. 1.40 és K. 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neű.

5500

közjegyzőleg hitelesített bizonyítványok orvosoktól és magánemberektől bizonyítják, hogy a

KAISER-fele

mell-karamellák a három fenyővel

Köhögés,

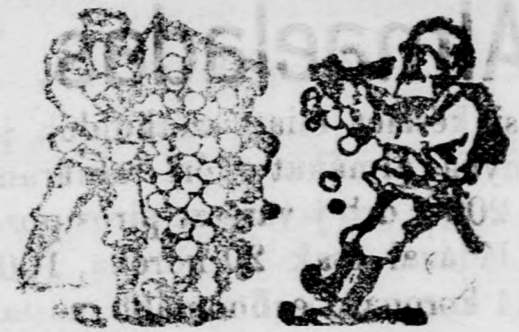
rekedtség, elnyálkásodás, hurut, görcsös és számarkehe ellen sikeresen használhatók.

Egy csomag 20 és 40 f.

Egy doboz 60 f.

Kapható:

Schmidt Győző cukrászdájában,
Kaszter Sándor és Kocsuba
Emil gyógyszerárban
ZALAEGRSZEGEN.

Szőlő-oltványokat

szállít amerikai sima és gyökerecs vesszőket különféle fajokban, **fajtisztaságért jótállva** legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

**Kisküküllőmenti
első szőlőoltvány telep.**

TULAJDONOS: **CASPARI FRIGYES.**

Medgyes 118. sz. (Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéről érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyítást szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Magyar Vulkáncementgyár Részvénytársaság.

Központ: Budapest, V., Sas-u. 25.
Telefon: 107—16.

Gyártelep: Selyp.
Telefonállomás: Hatvan.

Minden cementfogyasztót

tisztelettel felkérünk, hogy szükségletének 1910. évre való fedezése előtt

- elsőrendű minőségű **portlandcementre**,
- vulkánportland kevertcementre**, mely bármely más portlandcement minőségével vetekedik,
- vulkáncementre**, mely a románcement minőségét messze túlhaladja víziépítkezéseknél, alapanyagát a trassz képezvén, nélkülözhetetlen ajánlatainkat saját érdekében bekérje.

Óh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona
Próbadoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

**„NÁDOR”
GYÓGYSZERTÁR**

Budapest, V., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla
csakhamar meggyógyított

Kapható Zalaegerszegen: **Hrabovszky Rezső, Kaszter Sándor, Kocsuba Emil**, Sümegen: **Kossa Gusztáv**, Zalaszentgróton: **Botfy Péter** gyógyszerárjaikban.

MAGYAR SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T.

vasöntöde, gép- és rézműgyár, BUDAPEST, V., Csákiya-u. 3.

SZESZGYÁR: **szeszgyárak és szeszfinomítók
élesztőgyárak
keményítő-syrup- és dextrin-gyárak**

teljes gépészeti berendezése.

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.
Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs, 1904. Nagy állami érem. Legnagyobb kitüntetés.